

Tieto- ja viestintätekniikan käyttö 2011

Internetin käyttö kodin ja työpaikan ulkopuolella yleistyy

Korjattu 14.6.2012. Korjaukset on merkitty punaisella.

Internet on yhä useammalle päivittäinen väline. Jo 89 prosenttia 16–74-vuotiaista käyttää nettiä ja kolme neljästä käyttää sitä päivittäin. 43 prosenttia äänioikeutetuista käytti vaalikonetta ennen kevään 2011 eduskuntavaaleja. Älypuhelimia hankkivat eniten alle 45-vuotiaat ja miehet. Netin käytön yleisyydessä Suomi on lähellä Euroopan kärkeä. Tiedot käyvät ilmi kevään 2011 tieto- ja viestintätekniikan käyttö –tutkimuksesta.

Internetin käytön ja eräiden käyttötapojen yleisyys iän ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	Käyttänyt internetiä viimeisten 3 kuukauden aikana	Käyttää internetiä yleensä useita kertoja päivässä	Ostanut verkon kautta viimeisten 3 kuukauden aikana	Seurannut jotain yhteisöpalvelua viimeisten 3 kuukauden aikana	Käyttää internetiä kannettavalla tietokoneella kodin ja työpaikan ulkopuolella	Käyttää internetiä matkapuhelimella laajakaistaverkossa	On älypuhelin omassa käytössä	Käytti ennen 2011 eduskuntavaaleja ainakin yhtä internetin vaalikonetta
	% -osuus 16 - 74 vuotiaasta väestöstä							% -osuus 18 - 74 vuotiaasta väestöstä
16-24v	99	73	56	86	26	36	53	63 ¹⁾
25-34v	100	80	67	78	35	46	55	66
35-44v	99	76	64	58	36	47	60	58
45-54v	95	60	46	29	30	26	42	41
55-64v	81	41	26	15	18	13	28	30
65-74v	53	23	10	6	11	5	11	16
Miehet	89	61	44	43	30	39	49	42
Naiset	88	57	47	46	22	19	35	45
Yhteensä	89	59	45	45	26	29	42	45

1) 18–24 vuotiaat

Internetin käyttö lisääntyy etenkin vanhemmissa ikäryhmissä. Tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimuksen mukaan netin käyttäjien osuus kasvoi 65–74-vuotiaiden ikäryhmässä vuodessa kymmenellä prosenttiyksiköllä 53 prosenttiin. Netin käytön yleisyydessä Suomi on lähellä Euroopan kärkeä.

Internetin käyttöön kodin ja työn ulkopuolella sopivat laitteet ja nettiyhteydet yleistyvät. 42 prosentilla suomalaisista oli keväällä 2011 käytössä älypuhelin. Älypuhelimia hankkivat eniten alle 45-vuotiaat ja miehet. Kannettava tietokone oli 67 prosentissa talouksista. Kolmanneksella talouksista oli tietokoneesta langaton laajakaistayhteys matkapuhelinverkkoon. Vuonna 2010 vastaava osuus oli vain 24 prosenttia.

Älypuhelinien yleistyminen lisää internetin käyttöä. Vuosina 2009-2011 netin käytön yleisyys matkapuhelimella laajakaistaverkossa yli kolminkertaistui 29 prosenttiin. Miehillä osuus oli 39 prosenttia ja naisilla 19 prosenttia.

Myös netin käyttö liikkeellä ollessa yleistyy. 30 prosenttia 16-74-vuotiaista käytti nettiä kodin ja työ- tai opiskelupaikan ulkopuolella keväällä 2011. Miehet käyttävät nettiä liikkeellä ollessaan enemmän kuin naiset.

Internetiä käytetään eniten asioiden hoitoon, tiedon hakuun ja viestintään. Lähes joka toinen suomalainen oli viimeisten kolmen kuukauden aikana ostanut jotain verkkokaupasta. Myös viranomaisten kanssa asioidaan netissä yleisesti. 58 prosenttia 16–74-vuotiaista oli hakenut tietoa viranomaisten sivuilta viimeisen vuoden aikana ja 40 prosenttia oli palauttanut täytetyn lomakkeen netissä.

Internet on vakiintunut vaaleja koskevan tiedon lähde. Puolet 16-74-vuotiaista oli hakenut netistä tietoa puolueista ja ehdokkaista ennen kevään 2011 eduskuntavaaleja. Yleisimmin tietoa haettiin puolueiden ja ehdokkaiden kotisivuilta ja blogeista (34 %). Vaalikampanjoiden uusin väline, yhteisöpalvelut, eivät olleet suosittuja.

Vaalikonetta käytti ennen vaaleja 45 prosenttia 18-74-vuotiaista. Vain viisi prosenttia heistä koki, että vaalikone vaikutti paljon puolueen valintaan, 30 prosentilla se vaikutti jonkin verran. Ehdokkaan valintaan vaikutus oli suurempi. 14 prosentilla vaalikone vaikutti ehdokkaan valintaan paljon ja 48 prosentillakin jonkin verran.

Sisällys

1. Internetyhteydet ja internetin käyttö.....	6
Kotien tietokoneet.....	6
Kotien internet-yhteydet.....	7
Internetin käytön yleisyys.....	9
Internetin käyttötarkoitukset.....	11
2. Internetin käyttö kodin ja työpaikan ulkopuolella.....	12
Uudet tavat käyttää internetiä yleistyneet nopeasti.....	13
Internetin käytössä liikkeellä miesten ja naisten väliset erot edelleen suuria.....	15
Matkapuhelimen käyttö erityispalveluihin.....	16
3. Tiedonhaku internetistä vaaleissa.....	18
Internet vaalitiedon lähteenä.....	18
Vaalikoneiden käyttö ennen 2011 eduskuntavaaleja.....	19
4. Asiointi viranomaisten kanssa internetissä.....	22
Viranomaisten ja hallinnon sähköisten asiointipalvelujen käyttö.....	22
Aina ei ole tarve asioida viranomaisten kanssa.....	23
5. Verkkokauppa.....	25
Online-kauppa kasvaa nopeasti.....	26
Verkkokaupan suosituimmat tuoteryhmät.....	26
Verkkokauppa ikäryhmittäin.....	28

Taulukot

Taulukko 1a. Kannettavien ja pöytätietokoneiden lukumäärä kotitalouksissa 2008, %-osuus kaikista talouksista.....	6
Taulukko 1b. Kannettavien ja pöytätietokoneiden lukumäärä kotitalouksissa 2010, %-osuus kaikista talouksista.....	6
Taulukko 1c. Kannettavien ja pöytätietokoneiden lukumäärä kotitalouksissa 2011, %-osuus kaikista talouksista.....	7
Taulukko 2. Internet-yhteyden yleisyys, internetin käyttäjien ja päivittäin käyttävien osuus Euroopassa 2009-2010.....	8
Taulukko 3. Internetin yleisimmät käyttöpaikat 2011, %-osuus väestöstä.....	12
Taulukko 4. Tiedonhaku puolueiden vaaliohjelmista ja ehdokkaista iän mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	18
Taulukko 5. Syyt miksi ei palauttanut virallista lomaketta internetin kautta iän mukaan 2011, %-osuus netin käyttäjistä jotka eivät olleet palauttaneet sähköistä lomaketta.....	23
Taulukko 6. Suosituimmat verkkokaupan tuotteet ja palvelut 2008–2011, %-osuus väestöstä.....	27
Taulukko 7. Eräistä nopeasti kasvavista verkkokaupan tuoteryhmistä tilauksia ja ostoja tehneet 2008–2011, %-osuus väestöstä.....	27

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kotitalouden tietotekniset laitteet kotitalouden nettotulojen ja asuinpaikan kaupunkimaisuuden mukaan 2011.....	29
Liitetaulukko 2. Kotitalouden internet-yhteydet kotitalouden nettotulojen ja asuinpaikan kaupunkimaisuuden mukaan 2011, %-osuus kotitalouksista.....	29
Liitetaulukko 3. Kotitalouden käytössä olevia kiinteitä ja langattomia laajakaistaliittymiä 2011 kotitalouden nettotulojen ja asuinpaikan kaupunkimaisuuden mukaan, %-osuus kotitalouksista.....	30
Liitetaulukko 4. Internetin käyttö ja käytön useus iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	31

Liitetaulukko 5. Internetin käyttöpaikka iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	32
Liitetaulukko 6. Internetin mobiilikäyttö ja mobiilin käytön useus kannettavilla laitteilla iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	33
Liitetaulukko 7. Matkapuhelimen käyttö internetin selailuun, sähköpostien lukemiseen, paikannus- ja reittipalveluihin ja maksamiseen iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	34
Liitetaulukko 8. Internetin käyttötarkoitukset 3 kuukauden aikana iän ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	35
Liitetaulukko 9. Internetin käyttö viranomaisasioinnissa 12 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	36
Liitetaulukko 10. Internetin käyttö viestintään 3 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan, %-osuus väestöstä 2011, %-osuus väestöstä.....	37
Liitetaulukko 11. Internetin käyttö median seuraamiseen 3 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	38
Liitetaulukko 12. Internetin käyttö pelaamiseen, musiikin kuunteluun, elokuvien katseluun tai ohjelmien lataamiseen 3 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan, %-osuus väestöstä 2011, %-osuus väestöstä.....	39
Liitetaulukko 13. Internetin käyttö palveluita ja tuotteita koskevan tiedon etsintään, pankkiasioihin, tuotteiden ja palveluiden myyntiin tai käytettyjen tavaroiden ostamiseen 3 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan, %-osuus väestöstä 2011, %-osuus väestöstä.....	40
Liitetaulukko 14. Internetin käyttö työn, koulutuksen tai tiedon etsintään ja opiskeluun 3 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan, %-osuus väestöstä 2011, %-osuus väestöstä.....	41
Liitetaulukko 15. Yhteisöpalveluiden käyttö iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	42
Liitetaulukko 16. Sähköpostin käyttö iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	43
Liitetaulukko 17. Ostokset ja tilaukset verkon kautta iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	44
Liitetaulukko 18. Ostokset ja tilaukset verkon kautta tuoteryhmittäin iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	45
Liitetaulukko 19. Poliittista ja poliittisia päätöksiä koskevan tiedon haku internetistä iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	46
Liitetaulukko 20. Vaalikoneen käyttö internetissä sekä vaalikoneen käytön koetut vaikutukset iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	47
Liitetaulukko 21. Vaalikoneen käytön vaikutus vaalien kiinnostavuuteen sekä puolueen ja ehdokkaan valintaan iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus vaalikonetta käyttäneistä.....	48

Kuviot

Kuvio 1. Internetiä viimeisten 3 kuukauden aikana käyttäneiden osuus väestöstä iän mukaan 2009–2011.....	9
Kuvio 2. Päivittäin internetiä käyttävien osuus väestöstä iän mukaan 2009–2011.....	10
Kuvio 3. Internetiä monta kertaa päivässä käyttävien osuus väestöstä iän mukaan 2010–2011.....	10
Kuvio 4. Kotitalouksien käytössä olevien kannettavien ja pöytätietokoneiden lukumäärä 2007–2011, %-osuus talouksista.....	12
Kuvio 5. Älypuhelin omassa käytössä iän ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	13
Kuvio 6. Internetin käyttö 3 kuukauden aikana muualla kuin omassa tai tuttavien kodissa, työ- tai opiskelupaikassa sukupuolen mukaan 2007–2011, %-osuus väestöstä.....	14

Kuvio 7. Internetiä kannettavalla tietokoneella (kodin ja työpaikan ulkopuolella) ja matkapuhelimella 3G-yhteyden kautta käyttävät 2007, 2009 ja 2011, %-osuus väestöstä.....	14
Kuvio 8. Internetin käyttö vähintään viikoittain taulu- tai kannettavalla tietokoneella kodin ja työpaikan ulkopuolella sekä matkapuhelimella iän ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	15
Kuvio 9. Internetin käyttö kannettavalla tai taulutietokoneella kodin ja työpaikan ulkopuolella sekä matkapuhelimella missä tahansa yksityis- ja työtarkoituksiin 2011, %-osuus käyttäneistä.....	16
Kuvio 10. Eräiden matkapuhelinpalveluiden käyttö sukupuolen mukaan 2007–2011, %-osuus väestöstä.....	16
Kuvio 11. Matkapuhelimen internet-palveluiden (sähköpostin lukeminen, www-sivujen selaus, paikannus- ja reitityspalvelut) käyttö viimeisten 3 kuukauden aikana, %-osuus väestöstä.....	17
Kuvio 12. Tiedon hakeminen puoluiden vaaliohjelmista ja ehdokkaista internetistä iän mukaan 2011, %-osuus väestöstä ja internetin käyttäjistä.....	19
Kuvio 13. Vaalikonetta käyttäneiden osuus iän ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	19
Kuvio 14. Vaalikoneen käytön koettu vaikutus puoleen valintaan 2011 eduskuntavaaleissa, %-osuus vaalikonetta käyttäneistä	20
Kuvio 15. Vaalikoneen käytön koettu vaikutus ehdokkaan valintaan 2011 eduskuntavaaleissa, %-osuus vaalikonetta käyttäneistä.....	21
Kuvio 16. Tiedonhaku viranomaisten kotisivuilta, virallisten lomakkeiden lataaminen ja täytettyjen lomakkeiden palauttaminen internetissä iän mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	22
Kuvio 17. Internetin kautta joskus, 12 kuukauden ja 3 kuukauden aikana ostaneet ja tilanneet 2011, %-osuus väestöstä.....	25
Kuvio 18. Kuluttajien verkkokaupan kokonaisarvo 2007–2011.....	26
Kuvio 19. Kaikki internetin kautta ostaneet ja online-ostoja tehneet (12 kuukauden aikana) 2005–2011, %-osuus väestöstä.....	26
Kuvio 20. Verkkokaupasta 3 kuukauden ja 3–12 kuukauden aikana ostaneet iän mukaan 2011, %-osuus väestöstä.....	28
Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö -tilaston laatuseloste.....	49

1. Internetyhteydet ja internetin käyttö

Kotien tietokoneet

Internetin käytön perusedellytykset paranevat edelleen sitä mukaa kun tietokoneet ja nettiyhteydet yleistyvät. Tietokone oli keväällä 2011 jo 85 prosentissa suomalaisista kotitalouksista. Osuus nousi kolme prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Myös niiden kotitalouksien määrä, joissa on useita tietokoneita, kasvaa. 39 prosentissa talouksista oli keväällä 2011 useampi kuin yksi tietokone. Osuus on vain prosenttiyksikön suurempi kuin edellisellä vuonna, mutta vuodesta 2008 kasvua oli yksitoista prosenttiyksikköä.

Kotien tietokonekanta muuttuu myös siten, että kannettavat koneet yleistyvät nopeasti ja pöytäkoneet vähenevät, tosin melko hitaasti. Keväällä 2011 kannettava tietokone oli 67 prosentissa kodeista kun edellisellä vuonna osuus oli vain 61 prosenttia. Vastaavasti pöytäkoneiden yleisyys laski 48:stä 46 prosenttiin.

Usean tietokoneen kotitalouksien määrän kasvu ja kannettavien tietokoneiden yleistymisen ovat osa tietotekniikan henkilökohtaistumista. Yhä tavanomaisempaa on, että kaikilla kotitalouden jäsenillä on oma tietokone.

Taulukko 1a. Kannettavien ja pöytätietokoneiden lukumäärä kotitalouksissa 2008, %-osuus kaikista talouksista

2008					
Pöytätietokoneiden lukumäärä	Kannettavien tietokoneiden lukumäärä				
	% -osuus kaikista talouksista				
	0	1	2	3+	yhteensä
0	24	19	3	1	47
1	29	13	2	1	45
2	3	2	1	0	6
3+	1	1	0	0	2
yhteensä	57	35	6	2	100

Taulukko 1b. Kannettavien ja pöytätietokoneiden lukumäärä kotitalouksissa 2010, %-osuus kaikista talouksista

2010					
Pöytätietokoneiden lukumäärä	Kannettavien tietokoneiden lukumäärä				
	% -osuus kaikista talouksista				
	0	1	2	3+	yhteensä
0	18	26	7	2	53
1	19	14	5	2	40
2	2	3	1	0	6
3+	0	0	1	0	2
yhteensä	39	43	14	5	100

Taulukko 1c. Kannettavien ja pöytätietokoneiden lukumäärä kotitalouksissa 2011, %-osuus kaikista talouksista

2011	Kannettavien tietokoneiden lukumäärä				
	% -osuus kaikista talouksista				
	0	1	2	3+	yhteensä
0	15	29	8	3	54
1	17	15	5	2	39
2	1	2	2	1	6
3+	0	1	0	0	1
yhteensä	33	47	15	5	100

Internetin käyttö matkapuhelimella on muuttunut helpommaksi niin sanottujen älypuhelinien myötä. Älypuhelimesta käytetyt määritelmät vaihtelevat. Useimmiten, myös tässä tutkimuksessa, määritelmässä käytetään seuraavia puhelimen ominaisuuksia. Älypuhelimet käyttävät 3G tai 4G matkapuhelinverkkoa. Niissä on useimmiten kosketusnäyttö. Älypuhelinien näppäimistö on laajempi, eli siinä on useampia näppäimiä kuin perusmatkapuhelimissa. Näppäimistö voi olla kosketusnäytössä toimiva tai mekaaninen. Lisäksi älypuhelimiin voidaan ladata erilaisia hyötysovelluksia ja pelejä. Keväällä 2011 älypuhelin oli käytössä peräti 42 prosentilla 16–74-vuotiaista suomalaisista.

Markkinoille on tullut myös muita pienlaitteita, joilla nettiä voidaan käyttää helposti. Ensimmäiset niin sanotut tablettitietokoneet tulivat myyntiin vuonna 2010. Näitä kosketusnäytöllisiä, matkapuhelinta jonkin verran suurempia laitteita kutsutaan myös taulu- ja sormitietokoneiksi. Keväseen 2011 mennessä kovin moni suomalainen ei vielä ollut ehtinyt hankkia tablettitietokonetta. Sellainen oli vasta neljässä prosentissa talouksista. Tablettitietokoneet tulevat kuitenkin todennäköisesti yleistymään, koska ne on tarkoitettu ja soveltuvat hyvin nimenomaan netin käyttöön, www-sivujen selaamiseen ja sähköpostin käyttöön. Vuoden 2010 tieto- ja viestintäteknikan käyttö -tutkimuksen mukaan melkein puolet suomalaisista arvioi, että netin parissa kuluu lähes koko tietokoneen käyttöaika (käyttö yksityistarkoituksiin). Siten tablettitietokone itse asiassa riittäisi suurelle osalle suomalaisista ainoaksi tietokoneeksi.

Internetin käyttöä kannettavilla laitteilla ja langattomien yhteyksien kautta käsitellään tarkemmin tämän raportin luvussa 2.

Kotien internet-yhteydet

Myös internet-yhteys jatkaa yleistymistään. Keväällä 2011 yhteys oli jo 84 prosentissa kodeista. Osuus nousi vuodessa kolme prosenttiyksikköä.

Suomi on internet-yhteyksien kotitalouspeiton suhteen hieman jäljessä Euroopan kärkimaista. Vuonna 2010 nettiyhteys oli yleisin Islannissa, jossa sellainen oli 92 prosentissa talouksista. Myös Luxembourgi, Hollanti ja Norja olivat saavuttaneet 90 prosentin kotitalouspeiton. Suomessa osuus vuonna 2010 oli 81 prosenttia. Mikäli kehitys Suomessa seuraa näitä Euroopan kärkimaita, tulevat kotitalouksien nettiyhteydet vielä yleistymään.

Taulukko 2. Internet-yhteyden yleisyys, internetin käyttäjien ja päivittäin käyttävien osuus Euroopassa 2009-2010

	Internet-yhteyden yleisyys		Internetin käyttäjä		Internetiä päivittäin käyttävät	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
	%-osuus kotitalouksista	%-osuus kotitalouksista	%-osuus väestöstä	%-osuus väestöstä	%-osuus väestöstä	%-osuus väestöstä
Islanti	90	92	93	93	82	85
Norja	86	90	91	93	76	81
Ruotsi	86	88	90	91	73	76
Luxembourg	87	90	86	90	71	74
Alankomaat	90	91	89	90	73	76
Tanska	83	86	86	88	72	76
Suomi	78	81	82	86	68	72
Britannia	77	80	82	83	60	66
Saksa	79	82	77	80	55	60
Ranska	63	74	69	79	50	62
Belgia	67	73	75	78	56	59
Slovakia	62	67	70	76	49	58
Itävalta	70	73	72	74	48	53
Viro	63	68	71	74	54	57
EU-27	65	70	65	69	48	53
Slovenia	64	68	62	68	47	54
Irlanti	67	72	65	67	40	47
Tsekki	54	61	60	66	34	38
Latvia	58	60	64	66	47	49
Espanja	54	59	60	64	39	44
Unkari	55	60	59	62	46	49
Malta	64	70	58	62	45	49
Liettua	60	61	58	60	43	45
Puola	59	63	56	59	39	42
Kroatia	50	56	47	54	37	40
Kypros	53	54	48	52	34	40
Makedonia	42	46	50	52	37	39
Italia	53	59	46	51	40	46
Portugali	48	54	46	51	33	38
Kreikka	38	46	42	44	27	31
Bulgaria	30	33	42	43	31	33
Serbia	37	..	38	..	25	..
Turkki	30	42	34	38	20	22
Romania	38	42	33	36	19	21

Lähde: Eurostat

Suomalaisissa kodeissa on yleisesti käytössä useampia internet-liittymiä. 22 prosentilla talouksista oli kaksi ja 13 prosentilla kolme tai useampi liittymä. Näissä talouksissa on yleensä pöytäkoneen kiinteän laajakaistan lisäksi langaton 3G-yhteys joko kannettavasta tietokoneesta tai puhelimesta tai molemmista. Nettiliittymien lukumäärästä talouksissa ei ole vertailutietoa aikaisemmilta vuosilta, mutta usean liittymän kotitalouksien määrä kasvaa, sillä langattomat yhteydet (3G ja 4G) yleistyvät nopeasti. Keväällä 2011 jo 33 prosentilla talouksista oli tietokoneesta langaton laajakaistayhteys 3G-matkapuhelinverkkoon. Vuonna 2010 osuus oli vain 24 prosenttia. (Ks. liitetaulukko 2.)

Langatonta laajakaistaa matkapuhelimesta käyttävien talouksien osuus oli sekin vuodessa noussut 14:sta prosentista 21 prosenttiin. Langattomien yhteyksien yleistyessä kiinteät liittymät eivät kuitenkaan vähene.

ADSL tai vastaava yhteys oli 44 prosentilla talouksista ja laajakaista kaapeliverkon kautta oli 15 prosentilla. (Ks. liitetaulukko 3.)

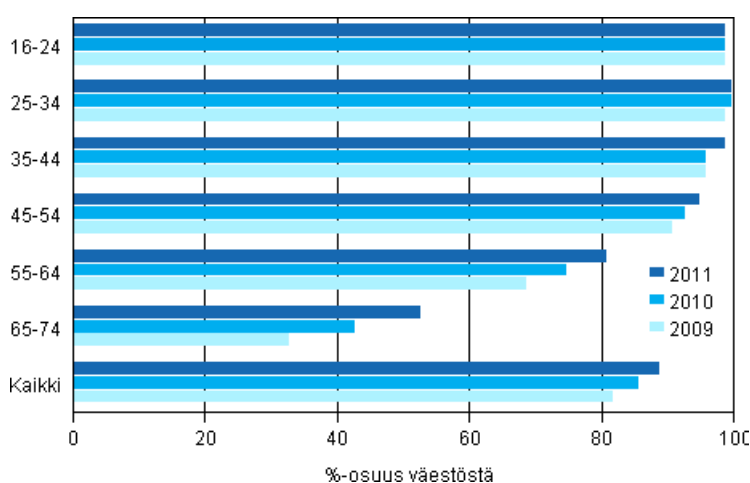
Keväällä 2011 vain 15 prosentissa suomalaisista kotitalouksista ei ollut nettiyhteyttä. Näistäkin neljäsosalla oli netti käytettävissä muualla kuin kotona. Se oli vaikuttanut päätökseen olla hankkimatta nettiä kotiin. On kuitenkin muistettava, että taloudet joissa on vain yli 74-vuotiaita, eivät kuulu tieto- ja viestintätekniiikan käyttö -tutkimuksen otokseen, ja niistä ilman nettiä on todennäköisesti suurempi osuus kuin edellä mainittu 15 prosenttia. Eräissä Euroopan maissa kuten Islannissa (7 % 2011) ja Alankomaissa (9 % 2010) netittömien talouksien osuus on laskenut jo alle kymmeneen prosenttiin.

Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö -tutkimuksessa kysytään syitä siihen, miksi nettiyhteyttä ei ole hankittu. Yleisin syy on se, että nettiä ei yksinkertaisesti pidetä tarpeellisena. Näin vastasi peräti 64 prosenttia netittömistä talouksista. Myös muita syitä on. 48 prosenttia ei uskonut omien taitojen riittävän internetin käyttämiseen. Netin hankkiminen on myös taloudellinen kysymys. 31 prosenttia netittömistä ilmoitti laitteiden kalleuden ja 22 prosenttia nettiyhteyksien kalleuden vaikuttaneen päätökseen olla hankkimatta yhteyttä.

Internetin käytön yleisyys

Suomalaisten internetin käyttö lisääntyy edelleen. Ensinnäkin yhä useampi käyttää nettiä. Keväällä 2011 peräti 89 prosenttia 16–74 -vuotiaista suomalaisista oli käyttänyt nettiä viimeisten kolmen kuukauden aikana. Osuus kasvoi kolme prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Sukupuolten välillä ei netin käytön yleisyydessä ole eroa.

Kuvio 1. Internetiä viimeisten 3 kuukauden aikana käyttäneiden osuus väestöstä iän mukaan 2009–2011

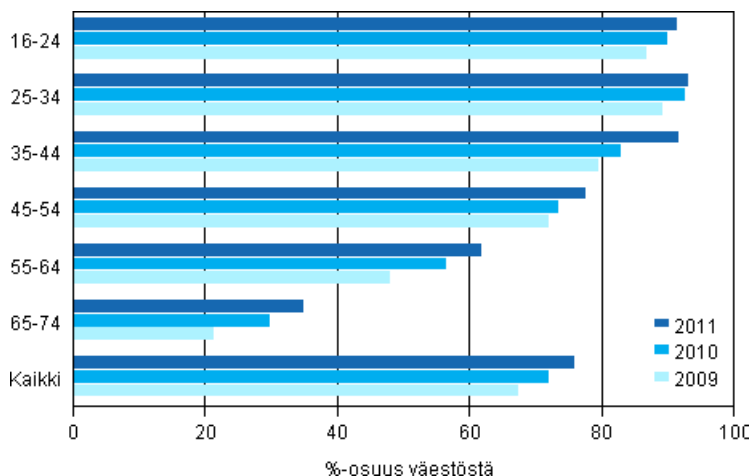
Internetin käytön lisääntyminen näkyy myös siten, että netissä ollaan yhä useammin. Päivittäin tai lähes päivittäin internetiä käyttää kolme neljästä suomalaisesta (76 % 2011). Päivittäin käyttävien osuus kasvoi vuodessa neljä prosenttiyksikköä. Monta kertaa päivässä nettiä käyttää peräti 59 prosenttia suomalaisista. Tämäkin osuus kasvoi kolmella prosenttiyksiköllä vuodesta 2010. Netti on siten yhä useammalle suomalaiselle hyvin arkinen, päivittäinen väline.

Internetin käyttäjien osuus väestöstä kasvoi lähes yksinomaan vanhemmissa ikäryhmissä. Nuoremmassa ikäryhmissä (16-24- ja 25-34-vuotiaat) se ei voinut enää yleistyä, koska niissä käytännössä kaikki jo käyttivät nettiä. Vanhimmissa ryhmissä muutos on nopeaa. Netin käyttäjien osuus 65–74-vuotiaista kasvoi vuodessa peräti kymmenellä prosenttiyksiköllä 53 prosenttiin ja 55–64 -vuotiaistakin kuudella prosenttiyksiköllä 81 prosenttiin.

Päivittäinen netin käyttö yleistyi kaikissa ikäryhmissä, 35-44-vuotiailla peräti yhdeksän prosenttiyksikköä. Nämä keski-ikäiset näyttävät lisäävän monessa suhteessa eniten netin käyttöään verrattuna muihin ryhmiin. Myös monta kertaa päivässä netissä olevien osuus kasvoi tässä ryhmässä nopeimmin, 65:sta 76 prosenttiin.

Muissa ikäryhmissä muutos oli pienempi, ja sekä 16-24- että 55-64-vuotiailla monta kertaa päivässä käyttävien osuus jopa laski hieman.

Kuvio 2. Päivittäin internetiä käyttävien osuus väestöstä iän mukaan 2009–2011

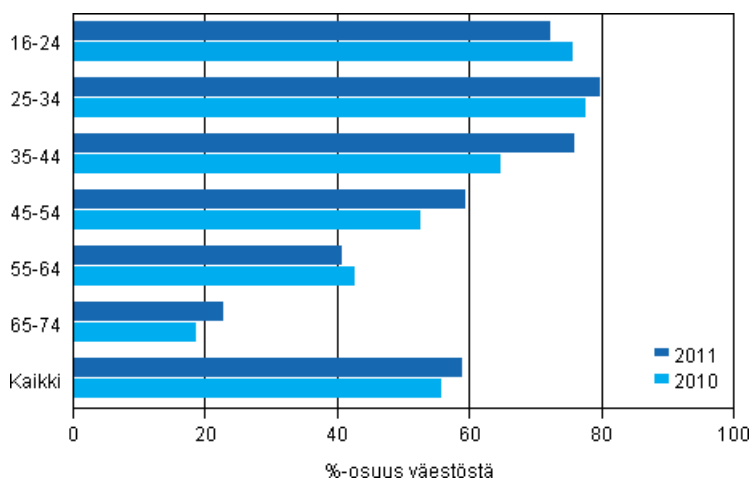

Suomessa käytetään internetiä paljon myös verrattuna muihin Euroopan maihin. Vuonna 2010 internetin käyttö oli Euroopan maista yleisintä Islannissa ja Norjassa, joissa 93 prosenttia oli käyttänyt nettiä viimeisten kolmen kuukauden aikana. Myös Ruotsi (91 %), Luxembourg (90 %), Hollanti (90 %) ja Tanska (88 %) olivat hieman Suomen (86 %) edellä

Arkisuus on tyypillistä netin käytölle myös muualla kuin Suomessa. Vuonna 2010 netin päivittäinen käyttö oli Euroopan maista yleisintä Islannissa. Siellä peräti 85 prosenttia väestöstä ilmoitti käyttävänsä nettiä päivittäin tai melkein päivittäin. Internet on käyttäjilleen arkinen väline myös maissa, joissa netin käyttäjiä on vielä melko vähän, Esimerkiksi Romaniassa, jossa vuonna 2010 vain 36 prosenttia väestöstä käytti nettiä, kuitenkin 57 prosenttia netin käyttäjistä oli netissä päivittäin tai lähes päivittäin.

Internetin käyttäjien osuus väestöstä ja varsinkin päivittäin käyttävien osuus on kasvanut Euroopan kärkimaissa myös aivan viime vuosina.

Kuvio 3. Internetiä monta kertaa päivässä käyttävien osuus väestöstä iän mukaan 2010–2011

Internetin käyttötarkoitukset

Koko väestön tasolla internetin eri käyttötarkoitusten yleisyydessä on viime vuosina tapahtunut vain pieniä muutoksia. Useimmiten niissä on kyseessä hidas yleistyminen, joka on ollut seurausta internetin käyttäjien määrän kasvusta.

Yleisimmät internetin käyttötarkoitukset liittyvät viestintään. Sähköpostia oli viimeisten kolmen kuukauden aikana käyttänyt 79 prosenttia 16-74 -vuotiaista. Verkkolehtiä ja uutispalvelujen sivuja oli lukenut kolme neljästä. Toiseksi nettiä käytetään paljon myös erilaisten asioiden hoitoon. Verkkopankkia oli käyttänyt 79 prosenttia suomalaisista. Kolmas yleinen tapa käyttää nettiä on tiedonhaku. Usein tiedonhaku liittyy asioiden hoitoon ja ostoksiin. Tavaroista ja palveluista oli hakenut tietoa 76 prosenttia, viranomaistietoa 68 prosenttia (12 kuukauden aikana) ja tietoa matka- ja majoituspalveluista 60 prosenttia. Tietoa haetaan netistä myös ilman, että se liittyy asioiden hoitoon. Wikipedioista oli hakenut tietoa 63 prosenttia.

2. Internetin käyttö kodin ja työpaikan ulkopuolella

Internetiä käytetään kaikkein yleisimmin omassa tai tuttavien kodissa sekä työpaikalla. Kun otetaan huomioon opiskelun ikäsidonaisuus, opiskelupaikkakin kuuluu kaikkein yleisimpiin internetin käyttöpaikkoihin: vuonna 2011 alle 20-vuotiaista lähes 90 prosenttia ja 20–29 -vuotiaista yli 40 prosenttia oli käyttänyt internetiä 3 kuukauden aikana opiskelupaikallaan. Näissä paikoissa, jossa aikaamme arjessa pääasiassa vietämme, internetin käytön osuuksissa tapahtuu muutoksia vuosittain vain vähän ja käytön kasvu on seurausta internetin käytön yleisestä kasvusta. ”Jossain muualla” internetin käyttö sen sijaan kasvaa nopeasti.

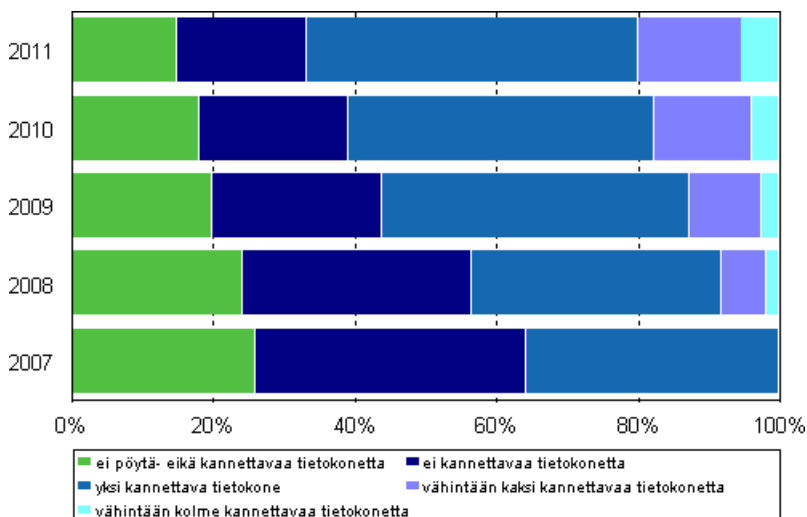
Taulukko 3. Internetin yleisimmät käyttöpaikat 2011, %-osuus väestöstä

Käyttänyt internetiä	
	%-osuus 16–74 -vuotiaasta väestöstä
Kotona	86
Työpaikalla	49
Toisen kotona	40
Opiskelupaikassa	18
Jossain muualla	30

”Muualla” tapahtuva internetin käyttö on lisäksi murroksessa, jonka syyt ovat teknologian kehityksessä. Langattomien 3G-verkkojen rakentaminen kattaviksi ja niitä käyttävien matkapuhelimien ja kannettavien tietokoneitten yleistymisen kotitalouksissa on muuttanut tilanteen nopeasti. Vuonna 2007 kannettavia tietokoneita oli runsaalla kolmanneksella kotitalouksista. Osuus on noussut neljässä vuodessa kahteen kolmasosaan. Vuodesta 2008 lähtien useampia kannettavia tietokoneita omistavien kotitalouksien määrä on yli kaksinkertaistunut 8:sta kuluvaan vuoden 20 prosenttiin (ks. Kuvio 4). Osaksi kannettavien tietokoneiden yleistymisen kotitalouden toisena tai kolmantena koneena johtuu halpojen ja helposti liikuteltavien, ns. miniläppärien ilmestymisestä markkinoille viime vuosikymmenen lopulla.

Vielä muutama vuosi sitten käytettäessä internetiä ”muualla”, se tapahtui yleensä kirjastojen, internetkahviloiden, virastojen palvelupisteiden ja vastaavien paikkojen tietokoneilla kiinteiden internetyhteyksien kautta. Mukana kannettavia koneita oli vielä vähän ja niiden käyttö oli useimmilla mahdollista vain julkisten langattomien WLAN-yhteyksien kautta, usein edellä mainituissa paikoissa. Suoraan 3G-verkkoon kytkeytyvien kannettavien tietokoneitten yleistymisen on muuttanut tietokoneitten osalta internetin käytön ”muualla”.

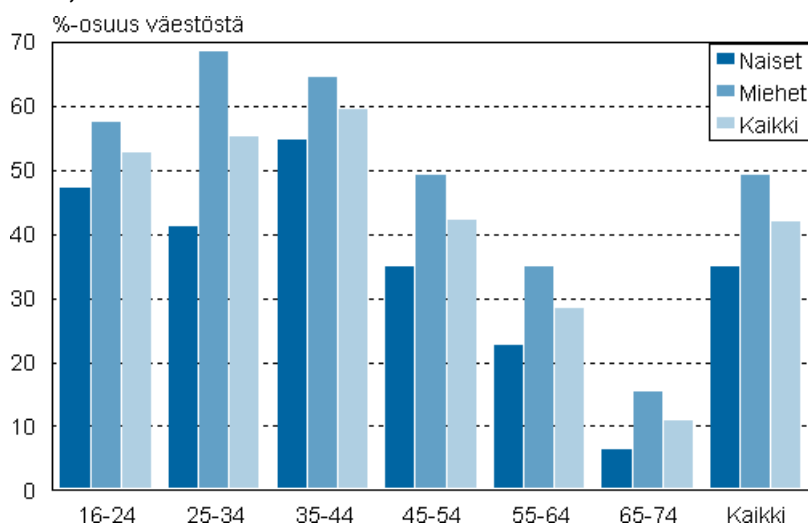
Kuvio 4. Kotitalouksien käytössä olevien kannettavien ja pöytä-tietokoneiden lukumäärä 2007–2011, %-osuus talouksista

Vuonna 2007 kysyttiin vain onko taloudessa kannettava tietokone mutta ei niiden lukumäärää, minkä vuoksi kuviossa 4 vuoden 2007 kohdalla oikeanpuoleisin palkin osa kertoo sen, että taloudessa on yksi tai useampi kannettava tietokone.

Peräti 42 prosentilla vastaajista on älypuhelin omassa käytössään. Ensimmäisen kerran älypuhelimia koskeva kysymys oli vuoden 2010 tutkimuksessa. Silloin tutkimuksessa kysyttiin älypuhelimista kotitalouden laitteina, joita oli 21 prosentilla kotitalouksista. Älypuhelimien osuus olisi siis vähintään yli kaksinkertaistunut vuodessa. Älypuhelimia ovat hankkineet eniten alle 45-vuotiaat ja toisaalta miehet. Tutkimuksessa älypuhelimelta edellytetään kirjainnäppäimistöominaisuuden lisäksi, että laitteessa on vähintään 3G-tasoinen internetyhteys ja hyötysovellutusten latausmahdollisuus.

Kuvio 5. Älypuhelin omassa käytössä iän ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

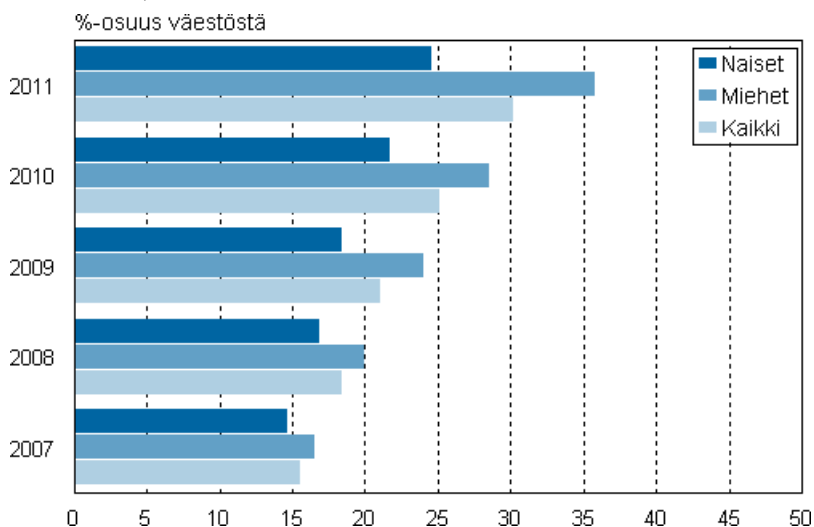

Uudet tavat käyttää internetiä yleistyneet nopeasti

Uudet tavat käyttää internetiä arkielämän peruspaikkojen, kotien ja työ- ja opiskelupaikkojen ulkopuolella, on omaksuttu eri väestöryhmissä epätasaisesti. Erityisesti 25–34 -vuotiaat nuoret aikuiset ja heidän rinnallaan 35–44 -vuotiaat varhaiskeski-ikässä olevat ovat kasvattaneet nopeimmin internetin käyttöä. Internetiä muualla kuin omassa tai tuttavien kodista, työ- tai opiskelupaikalla käyttävien osuus on kaksinkertaistunut vain neljässä vuodessa.

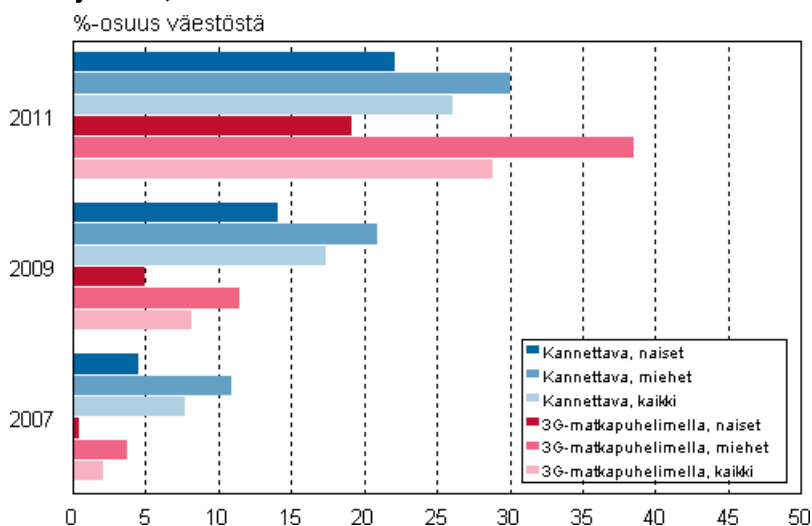
Sukupuolten väliset erot ovat vuosina 2007–2011 jatkuvasti kasvaneet miesten eduksi. Ilmiö ei ole kuitenkaan yksiselitteinen, sillä sukupuolten väliset erot internetin käytössä kannettavilla laitteilla eivät ole kasvaneet, pikemmin päinvastoin. Miesten suhteellisen osuuden kasvu voi johtua siitä, että he muistavat internetin käytön ”muualla” paremmin kuin naiset, käytön useudesta tai yleisemmästä työkäytöstä johtuen.

Kuvio 6. Internetin käyttö 3 kuukauden aikana muualla kuin omassa tai tuttavien kodissa, työ- tai opiskelupaikassa sukupuolen mukaan 2007–2011, %-osuus väestöstä

Merkittävin kasvun selittäjä on kannettavilla laitteilla tapahtuvan käytön valtava kasvu. Internetin käyttö kannettavalla tietokoneella kodin ja työpaikan ulkopuolella kolminkertaistui vuosina 2007–2011. Matkapuhelimella 3G-yhteyden kautta internetin käyttö puolestaan 13-kertaistui samana aikana. On huomattava tosin, että Suomessa ensimmäiset 3G-verkot otettiin käyttöön vuonna 2005 ja niissä toimivia matkapuhelimia oltiin vuonna 2007 vasta hankkimassa. 3G-matkapuhelimella internetin käyttö on kasvanut myös vuodesta 2009 3,5-kertaiseksi. Kahtena viime vuotena matkapuhelin on myös ohittanut kannettavan tietokoneen mobiileihin internetyhteyksiin yleisimmin käytettynä laitteena.

Kuvio 7. Internetiä kannettavalla tietokoneella (kodin ja työpaikan ulkopuolella) ja matkapuhelimella 3G-yhteyden kautta käyttävät 2007, 2009 ja 2011, %-osuus väestöstä

Vuonna 2007 kannettavalla tietokoneella tapahtuva liikkuva internetin käyttö vastasi yleisyydeltään noin puolta kaikesta kotien, työ- ja opiskelupaikkojen ulkopuolella tapahtuvasta internetin käytöstä. Matkapuhelinten merkitys oli tuolloin vähäinen, vain noin seitsemäsosa ”muualla” tapahtuvasta internetin käytöstä. Vuonna 2011 pelkästään internetin käyttö matkapuhelimen kautta on yhtä yleistä kuin koko ”muualla” tapahtuva internetin käyttö (ks. myös liitetaulukko 6.).

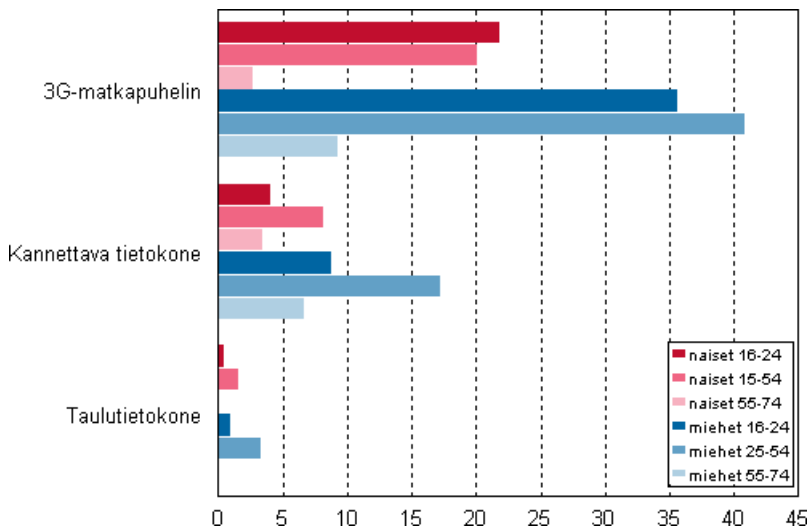
Internetin käytössä liikkeellä miesten ja naisten väliset erot edelleen suuria

Kannettavilla tietokoneilla kodin ja työpaikan ulkopuolella sekä 3G-matkapuhelimella (missä vain) tapahtuvassa internetin käytössä sukupuolten väliset erot ovat hitaasti supistuneet. Kun tarkastellaan käyttöä vähintään viikoittain, erot sukupuolten välillä ovat edelleen varsin suuret, samoin kuin erot eri-ikäisten välillä.

Yksi syy sukupuolten välisiin suuriin eroihin on siinä, että esimerkiksi älypuhelin ei ole suinkaan kaikilla laitteen haltijoilla internetikäytössä. Miehistä lähes yhdeksän kymmenestä älypuhelimien haltijasta on käyttänyt laitetta kolmen kuukauden aikana myös internet-yhteyksiin, naisista vain kaksi kolmesta. Alle 45-vuotiaista älypuhelimien haltijoista, varsinkin miehistä, internetiä käyttävät sillä melkein kaikki. Iän myötä käyttö laskee. Alhaisinta se on yli 45-vuotiailla naisilla, joista enää alle puolet on ollut älypuhelimellaan internetissä viimeisen kolmen kuukauden aikana.

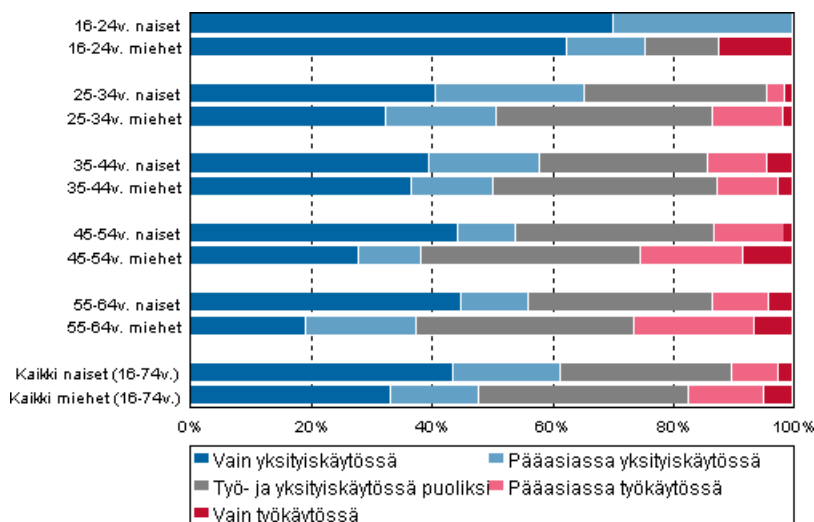
Vuonna 2011 kysyttiin myös taulutietokoneilla tapahtuvasta kodin ja työpaikan ulkopuolisesta internetin käytöstä. Vain noin vuoden markkinoilla olleen uudenlaisen laitetypin liikkuva käyttö on vielä vähäistä, eikä laitteitakaan ole ehditty juuri hankkia kotitalouksiin (ks. myös liitetaulukko 1.)

Kuvio 8. Internetin käyttö vähintään viikoittain taulu- tai kannettavalla tietokoneella kodin ja työpaikan ulkopuolella sekä matkapuhelimella iän ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

Ikä- ja sukupuoliryhmien välisiin eroihin mobiilin internetin käytössä vaikuttanee se, miten paljon internetiä käytetään yhtäältä yksityis- ja toisaalta työkäytössä. Kannettavien laitteiden internetikäyttö on enimmäkseen yksityiskäyttöä. Kuitenkin miehillä internetin työkäyttö alkaa naisia nuorempana ja työkäytön osuus kasvaa iän mukana, aina 55–64 -vuotiaisiin saakka. Sitä vanhempien yksityis- ja työkäyttöä ei tässä eritellä, koska niitä ei juuri ole. Naisilla työkäytön osuuden kasvu loppuu jo 35–44 -vuotiaiden ikäryhmään ja jää suhteellisesti vähäisemmäksi.

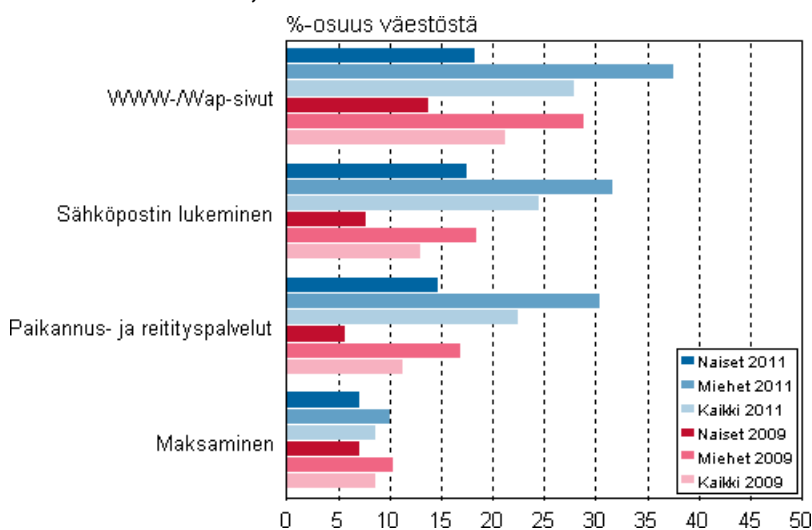
Kuvio 9. Internetin käyttö kannettavalla tai taulutietokoneella kodin ja työpaikan ulkopuolella sekä matkapuhelimella missä tahansa yksityis- ja työtarkoituksiin 2011, %-osuus käyttäneistä

Matkapuhelimen käyttö erityispalveluihin

Tutkimuksessa kysyttiin matkapuhelimen käytöstä 3 kuukauden aikana internetin www- (tai wap-) sivujen selailuun, sähköpostien lukemiseen, paikannus ja reitityspalveluihin sekä matkapuhelimella maksamiseen. Vastaavat tiedot on kerätty myös vuonna 2009. Eniten on lisääntynyt sähköpostin lukeminen ja paikannus- ja reitityspalveluiden käyttö. Ne ovat lähes kaksinkertaistuneet kahdessa vuodessa. Internetin www-sivujen selailu kasvoi lähes kolmanneksella. Sukupuolten väliset erot ovat edelleen suuret, mutta ne ovat pienentyneet erityisesti sähköpostin lukemisen ja paikannus- ja reitityspalveluiden käytön osalta. Käyttäjäosuus kasvu on kuitenkin huomattavan maltillista verrattuna matkapuhelimella 3G-yhteyksien kautta tapahtuvaan internetin käytön 3,5-kertaistumiseen samana aikana. Osa vuonna 2009 matkapuhelimella GPRS-yhteyksien käyttäjistä on siirtynyt laitekannan uusiutumisen myötä 3G-verkkoihin, jolloin palveluita käyttävien määrät eivät ole kasvaneet samaa tahtia kuin 3G-verkon käytön kasvu. Matkapuhelimella maksaminen, joka muista kysytyistä palveluista poiketen on tekstiviestipalvelu, ei ole lisääntynyt kahdessa vuodessa lainkaan.

Kuvio 10. Eräiden matkapuhelinpalveluiden käyttö sukupuolen mukaan 2007–2011, %-osuus väestöstä

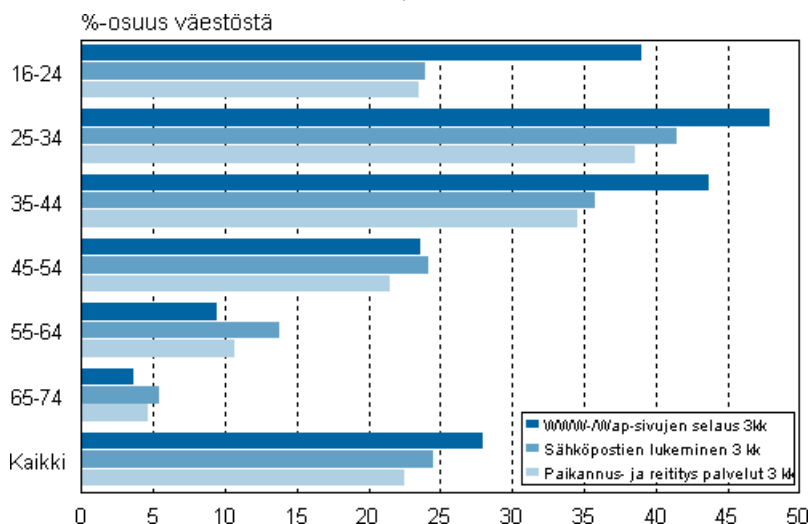
Tarkasteltaessa palveluiden käyttöä matkapuhelimella iän mukaan, palveluiden käyttö keskittyy 25–44-vuotiaiden ikäryhmään. Nuorimmassa 16–24-vuotiaiden ryhmässä www-sivujen lukeminen kolmen

kuukauden aikana tosin nousee lähes samalle tasolle kuin 25–44 -vuotiaillakin. Iän myötä, sähköpostin lukemisen ja paikannus- ja reitityspalveluiden käytön suhteellinen merkitys kasvaa. Matkapuhelimella maksaminen on myös samalla tavoin ikäsidonnaista kuin internetpohjaisten palveluiden; 25–44 -vuotiaat käyttävät niitä eniten.

Internetpohjaisten palveluiden käytön useus vaihtelee. Viikoittain www-sivuja selailevien tai sähköpostia lukevien osuus on runsas neljäsnes alempi kolmen kuukauden aikaiseen käyttöön verrattuna. Paikannus- ja reitityspalveluiden viikoittainen käyttö on vain kolmannes verrattuna 3 kuukauden aikaiseen käyttöön. Nuorimpien, 16–24 -vuotiaiden ja vanhimpien, yli 55-vuotiaiden ikäryhmissä viikoittainen käyttö jää hyvin vähäiseksi. Väliin jäävillä ikäryhmillä saattaa olla muita tiheämmin työ- ja asiointimatkoja.

Päivittäin tai lähes päivittäin WWW-sivuja selailee enää vähemmän kuin puolet siitä määrästä mitä se on kolmen kuukauden aikana. Yli 65-vuotiaista juuri kukaan ei selaa enää www-sivuja näin usein. Sähköpostia lukee päivittäin tai lähes päivittäin runsaat puolet määrästä, joka lukee niitä kolmen kuukauden aikana. Yli 65-vuotiaista näin tekee enää yksi sadasta. Paikannus- ja reitityspalveluiden päivittäinen käyttö jää kaikilla varsin vähäiseksi.

Kuvio 11. Matkapuhelimen internet-palveluiden (sähköpostin lukeminen, www-sivujen selaus, paikannus- ja reitityspalvelut) käyttö viimeisten 3 kuukauden aikana, %-osuus väestöstä

3. Tiedonhaku internetistä vaaleissa

Korjattu 14.6.2012. Korjaukset on merkitty punaisella.

Internet vaalitiedon lähteenä

Internetistä on Suomessa tullut vakiintunut vaalitiedon levittämisen ja hakemisen väline. Lähes joka toinen **16-74-vuotias** (49 %) oli ennen huhtikuun 2011 eduskuntavaaleja hakenut netistä tietoa puolueiden vaaliohjelmista ja ehdokkaista.

Yleisimmin tietoa haetaan puolueiden ja ehdokkaiden kotisivuilta ja blogeista. Näin oli vuonna 2011 tehnyt kolmannes (34 %) äänioikeutetuista. Ehdokkaiden omilta kotisivuilta ja blogeista löytyy ehdokkaiden kampanjatietoa. Verkkolehdet sen sijaan ovat pääosin puolueista riippumattomia joukkoviestimiä. Niistä oli vaaliohjelmia ja ehdokkaita koskevaa tietoa hakenut 20 prosenttia suomalaisista. Verkkolehtiä luetaan Suomessa ylipäätään paljon, joten myös vaalitiedon hakeminen niistä on luontevaa.

Puolueet ja ehdokkaat ovat uusimpana kampanjoinnin välineenä ottaneet käyttöönsä yhteisöpalvelut. Edellisten eduskuntavaalien aikaan, vuonna 2007, tunnetuin yhteisöpalvelu Facebook oli vasta tulossa Suomeen. Sen sijaan vuoden 2011 vaalien aikaan jo lähes puolet suomalaisista (47 %) oli rekisteröitynyt jonkin yhteisöpalvelun jäseneksi. Yhteisöpalvelut eivät kuitenkaan ole kovin suosittu vaalitiedon lähde. Vain yhdeksän prosenttia **16-74-vuotiaista** oli hakenut niistä tietoa ehdokkaista ja vaaliohjelmista. Ilmeisesti suomalaiset käyttävät yhteisöpalveluja lähinnä omien sosiaalisten suhteidensa hoitoon.

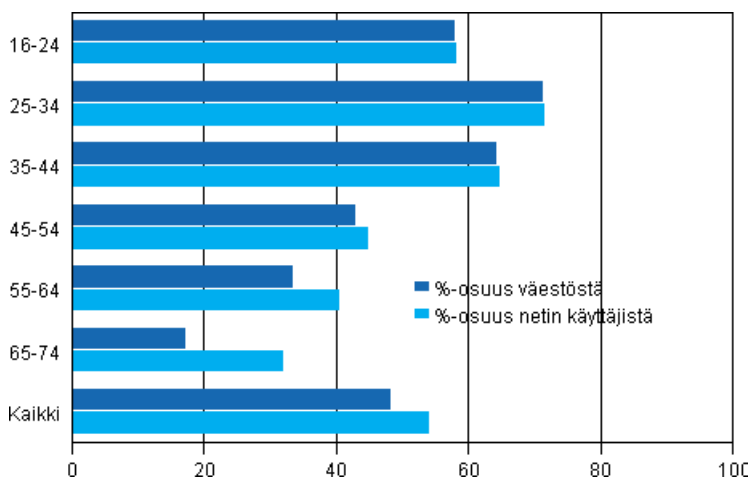
Taulukko 4. Tiedonhaku puolueiden vaaliohjelmista ja ehdokkaista iän mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	Hakenut tietoa puolueiden vaaliohjelmista ja ehdokkaista					
	puolueiden ja ehdokkaiden kotisivuilta ja blogeista	yhteisö-palveluista	keskustelu-foorumeilta	verkkolehdistä	muualta internetistä	
	% -osuus väestöstä					
16-24	46	16	12	29	15	
25-34	52	17	13	33	25	
35-44	46	12	13	26	22	
45-54	27	5	6	17	17	
55-64	20	4	5	12	12	
65-74	10	0	3	6	8	
Kaikki	34	9	9	20	17	

Kuten useat muutkin internetin käyttötavat myös vaalitiedon etsiminen on hyvin ikäsidonnaista. Yleisimmin puolueista ja ehdokkaista hakivat tietoa 25-34-vuotiaat äänioikeutetut (72 %). Tämä nuorten aikuisten ryhmä käyttää nettiä muutoinkin hyvin aktiivisesti erilaisten asioiden hoidossa ja tiedonhaussa. Vanhempia ikäryhmiä netti vaalitiedon lähteenä kiinnosti vähemmän. 65-74-vuotiaista enää 18 prosenttia haki netistä vaalitietoa.

Osittain vaalitiedon hakemisen ikäsidonaisuutta selittää se, että toisin kuin nuorilla aikuisilla vanhemmissa ikäryhmissä kaikilla ei vielä ole internet käytössä. Kun lähes kaikki alle 55-vuotiaat ovat netin käyttäjiä, 65-74-vuotiaista vastaava osuus on vain vähän yli puolet. Siten vanhimmassa ikäryhmässä vain joka toisella oli mahdollisuus hakea vaalitietoa netistä. Kokonaan erot netin käytön yleisyydessä eivät selitä vaalitiedon hakemisen ikäsidonaisuutta. Kun tietoa hakeneiden osuudet lasketaan koko väestön sijaan osuutena netin käyttäjistä ikäryhmien erot pienenevät, mutta eivät katoa kokonaan.

Kuvio 12. Tiedon hakeminen puoluiden vaaliohjelmista ja ehdokkaista internetistä iän mukaan 2011, %-osuus väestöstä ja internetin käyttäjistä

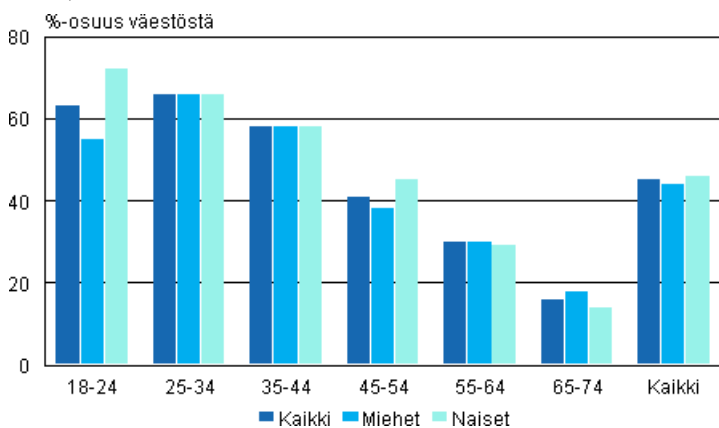
Kuvio korjattu 14.6.2012.

Sukupuolten välillä on pieni ero netin käytössä vaaleihin liittyvän tiedon haussa. 51 prosenttia naisista ja 46 prosenttia miehistä oli hakenut ehdokkaista ja vaaliohjelmista tietoa. Eräissä ikäryhmissä ero oli naisten eduksi edellä mainittua suurempi. Esimerkiksi 18-24-vuotiaista naisista 66 prosenttia oli hakenut tietoa, mutta miehistä näin oli tehnyt vain 52 prosenttia.

Vaalikoneiden käyttö ennen 2011 eduskuntavaaleja

Internetin vaalikoneet muodostavat oman erityisen äänestäjille tarkoitetun tiedon lähteen, joka eroaa edellä käsitellyistä lähteistä. Ensimmäiset vaalikoneet tehtiin 1990-luvun lopulla. Nykyään niitä on vaalien edellä tarjolla useita, lähinnä televisiokanavien ja suurten sanomalehtien kotisivuilla. Vaalikoneet vaativat käyttäjiltään enemmän aktiivisuutta kuin muut vaalitiedon lähteet kuten kotisivut tai blogit. Vaalikoneessa äänestäjän täytyy määritellä oma poliittinen kantansa joukkoon koneen esittämiä kysymyksiä. Äänestäjän vastauksien pohjalta kone hakee parhaiten näitä kantoja vastaavan ehdokkaan. Vaalikoneen käyttö edellyttää siten periaatteessa ainakin jonkinasteista politiikan ja yhteiskunnallisten kysymysten seuraamista.

Kuvio 13. Vaalikonetta käyttäneiden osuus iän ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

Kuvio korjattu 14.6.2012.

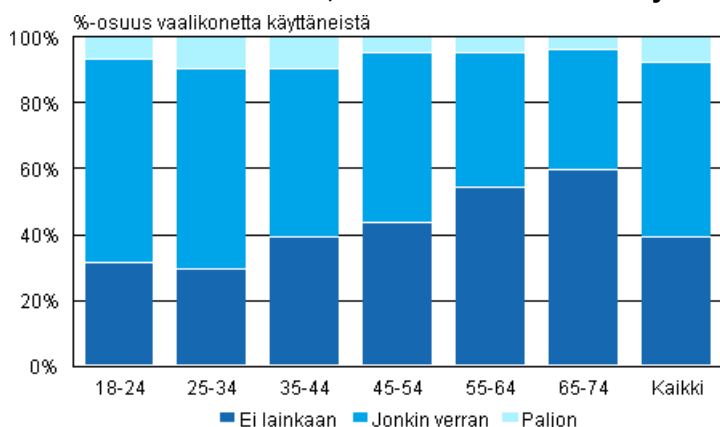
Vaalikoneet ovat itse asiassa internetin suosituin ehdokkaan valinnan apuna käytetty tiedon lähde. Ennen kevään 2011 eduskuntavaaleja 45 prosenttia 18-74-vuotiaista oli käyttänyt vähintään yhtä vaalikonetta. 26 prosenttia oli käyttänyt useampaa kuin yhtä vaalikonetta.

Myös vaalikoneiden käyttö on hyvin ikäsidonnaista. Ne kiinnostavat nuoria enemmän kuin vanhoja. Ennen vuoden 2011 eduskuntavaaleja yleisimmin vaalikonetta käyttivät 25-34-vuotiaat. Heistä 66 prosenttia oli hakenut koneella sopivaa ehdokasta. Kaikkein nuorimmista äänioikeutetuista (18-24-vuotiaat) 63 prosenttia käytti vaalikonetta. 65-74-vuotiaista vain 16 prosenttia käytti vaalikonetta ennen 2011 eduskuntavaaleja.

Joissain ikäluokissa sukupuolten välillä on suuria eroja vaalikoneiden käytön yleisyydessä. Esimerkiksi 18-24-vuotiaista naisista 72 prosenttia käytti vaalikonetta ennen 2011 vaaleja, mutta samanikäisistä miehistä vain 55 prosenttia.

Entä miten vaalikoneet vaikuttavat äänestäjiin, vai vaikuttavatko ne? Tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimuksen mukaan vaalikoneet lisäävät jossain määrin vaalien kiinnostavuutta. 53 prosenttia ennen vuoden 2011 eduskuntavaaleja vaalikonetta käyttäneistä ilmoitti käytön lisänsä kiinnostusta vaaleihin jonkin verran. Toisaalta vain kahdeksan prosenttia koki kiinnostuksen kasvaneen paljon ja 39 prosentilla kiinnostus ei lisääntynyt lainkaan.

Kuvio 14. Vaalikoneen käytön koettu vaikutus puoleen valintaan 2011 eduskuntavaaleissa, %-osuus vaalikonetta käyttäneistä

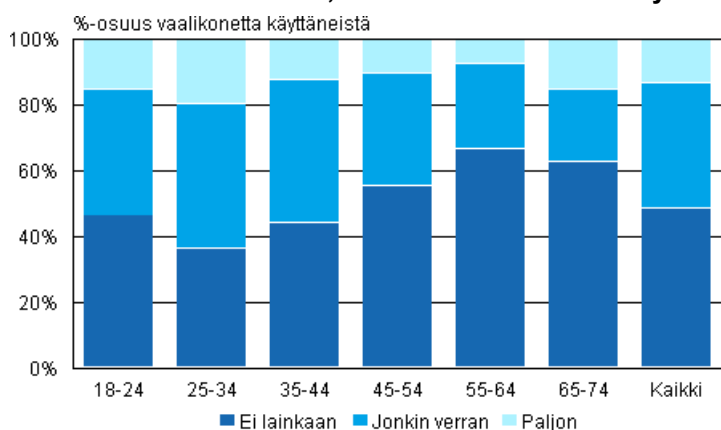
Kuvio korjattu 14.6.2012.

Mitä vanhemmasta vaalikoneen käyttäjistä oli kyse, sitä vähemmän kone lisäsi kiinnostusta. 59 prosenttia 65-74-vuotiaista koki, ettei kiinnostus kasvanut lainkaan. 25-34-vuotiailla vastaava osuus oli vain 29 prosenttia. Todennäköisesti vaalikoneeseen tarttuvat ovat jo jossain määrin kiinnostuneita vaaleista, eikä kone tarjoa kovin paljon uutta kuin harvalle.

Puolueen valintaan vaalikoneet eivät vaikuta kovinkaan paljoa. Niinkin moni kuin 66 prosenttia vaalikonetta ennen 2011 vaaleja käyttäneistä ilmoitti, ettei kone vaikuttanut lainkaan puolueen valintaan. 30 prosentilla se oli vaikuttanut jonkin verran. Vain viidellä prosentilla vaalikoneen käyttö oli vaikuttanut paljon.

Ehdokkaan valintaan vaalikoneilla on suurempi vaikutus kuin puolueen valintaan. Äänestäjät ovat vaalikonetta käyttäessään varmempia puolueesta kuin ehdokkaasta. 48 prosenttia koki, ettei vaalikoneen käyttö vaikuttanut lainkaan ehdokkaan valintaan, mikä on selvästi vähemmän kuin vastaava osuus puolueen valintaan vaikuttamisen kohdalla. 38 prosentilla vaalikone oli vaikuttanut ehdokkaan valintaan jonkin verran ja 14 prosentilla paljon.

Kuvio 15. Vaalikoneen käytön koettu vaikutus ehdokkaan valintaan 2011 eduskuntavaaleissa, %-osuus vaalikonetta käyttäneistä

Kuvio korjattu 14.6.2012.

Vaalikoneen vaikutus riippuu hyvin paljon äänestäjän iästä. Vähiten vaalikoneen käyttö vaikuttaa 55-64-vuotiaisiin, joista 84 prosentilla käyttö ei vaikuttanut lainkaan puolueen valintaan ja 66 prosentilla se ei vaikuttanut lainkaan ehdokkaan valintaan. Tutkimuksen vanhimpaan ikäryhmään, 65-74 -vuotiaisiin, vaikutus oli hieman suurempi.

Vaalikoneen käyttö vaikuttaa voimakkaimmin nuorten ikäryhmien valintoihin. 25-34-vuotiaista niinkin usea kuin 20 prosenttia koki, että koneen käyttö vaikutti paljon ehdokkaan valintaan.

Vaalikoneen käyttö on lisääntynyt paljon. Vuoden 2007 tieto- ja viestintäteknikan käyttö -tutkimuksessa vaalikonekysymykset esitettiin vain saman kevään eduskuntavaaleissa äänestäneille. Vuonna 2011 kysymys esitettiin kaikille äänioikeutetuille, joita edellä esitetyt tuloksetkin koskevat. Vuonna 2007 vaaleissa äänestäneistä 25 prosenttia oli ennen vaaleja käyttänyt vaalikonetta. Vastaava osuus vuonna 2011 oli 58 prosenttia.

4. Asiointi viranomaisten kanssa internetissä

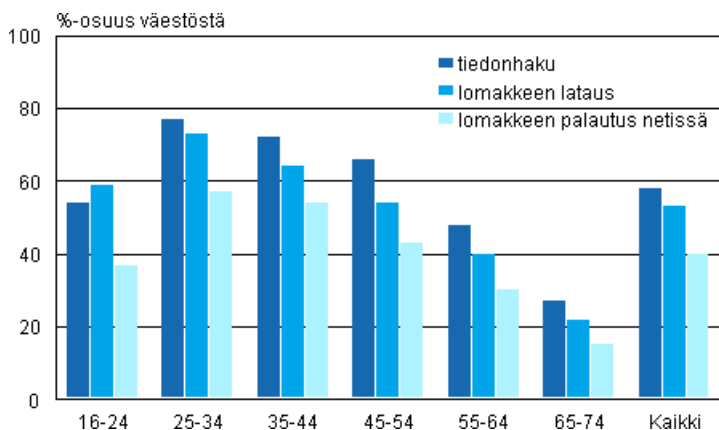
Suomalaiset viranomaiset ja julkinen hallinto ovat ottaneet internetin aktiivisesti käyttöön. Viranomaiset käyttävät nettiä tiedotuskanavana ja kertovat kotisivuillaan toiminnastaan ja palveluistaan, esimerkiksi milloin kadut aurataan ja milloin päiväkotipaikkaa voi hakea. Lisäksi kansalaiset voivat etsiä netistä tietoa oikeuksistaan kuten kenellä on oikeus hakea toimeentulotukea tai kunnan vuokra-asuntoa. Ennen internetaikaa tieto piti lukea esitteistä ja oppaista tai kysyä virastoista.

Viranomaisten kotisivuilla on myös varsinaisia sähköisiä asiointipalveluja, ja netistä voi ladata omalle tietokoneelleen lomakkeita – usein täytetyn lomakkeen voi myös palauttaa netissä. Netissä voi joko sähköisesti hoitaa tai ainakin laittaa vireille monia asioita kuten rekisteröidä auton tai hakea asumistukea. Aikaisemmin hakemukset täytyi tilata tai hakea virastoista ja palauttaa ne joko postitse tai henkilökohtaisesti.

Viranomaisten ja hallinnon sähköisten asiointipalvelujen käyttö

Kansalaisten asiointi viranomaisten kanssa on suureksi osaksi tiedon hakemista ja lomakkeiden täyttämistä. Kumpaankin asiaan netti sopii periaatteessa hyvin: internet on hyvä tiedon jako- ja hakukanava. Viralliset lomakkeet taas sisältävät määrämuotoista ja usein myös numeerista informaatiota, ja sen vuoksi ne sopivat täytettäväksi ja suurelta osalta myös käsiteltäväksi sähköisessä muodossa. Suomessa viranomaispalvelujen tarjonta netissä on selvästi laaja-alaisempaa kuin EU:ssa keskimäärin (Digitizing Public Services in Europe). Suomalaiset asioivat yleisesti viranomaisten kanssa internetissä. Yleisintä on tiedon hakeminen: 58 prosenttia 16–74-vuotiaista suomalaisista oli hakenut tietoa viranomaisten kotisivuilta viimeisen vuoden aikana. Lähes yhtä moni eli 53 prosenttia oli ladannut verkosta virallisen lomakkeen täyttämistä varten. Sähköisen lomakkeen palauttaminen netissä on hieman harvinaisempaa, sen oli tehnyt 40 prosenttia väestöstä. Yhdellä kolmesta lomakkeen palauttaneesta kyseessä oli veroilmoitus.

Kuvio 16. Tiedonhaku viranomaisten kotisivuilta, virallisten lomakkeiden lataaminen ja täytettyjen lomakkeiden palauttaminen internetissä iän mukaan 2011, %-osuus väestöstä

Viranomaisten tarjoamien sähköisten palveluiden käyttö on Suomessa yleisempää kuin useimmissa muissa EU-maissa. Vuonna 2010 virallisten lomakkeiden palauttaminen netissä oli Suomessa EU:n jäsenmaista kuudenneksi yleisintä. Eniten viranomaisten sähköisiä palveluja käytettiin Tanskassa, jossa nettilomakkeen oli lähettänyt peräti 59 prosenttia 16–74-vuotiaista väestöstä. (Eurostat 2010.)

Asiointi viranomaisten kanssa internetissä on runsasta myös verrattuna muuhun asioiden hoitoon ja tiedonhakuun internetissä. Viranomaistietoa haetaan lähes yhtä usein kuin esimerkiksi tietoa matka- ja majoituspalveluista (60 % suomalaisista viimeisten 3 kuukauden aikana). Lisäksi viranomaisasiointi verkossa on lähes yhtä yleistä kuin ostosten tekeminen verkossa. Viimeisen vuoden aikana verkko-ostoksen oli tehnyt 48 prosenttia väestöstä; vain hieman useampi kuin oli lähettänyt netin kautta virallisen hakemuksen. Useimmin nettiä käytetään pankkiasioiden hoitoon: verkkopankkia oli käyttänyt peräti 79 prosenttia väestöstä viimeisen kolmen kuukauden aikana.

Viranomaisten tarjoamien sähköisten palvelujen käyttö, kuten muukin internetin käyttö, on hyvin ikäsidonnaista: nuoret aikuiset käyttävät niitä enemmän kuin vanhemmat. Tämä koskee yhtä lailla tiedon hakua viranomaisten kotisivuilta, virallisten lomakkeiden lataamista kuin täytettyjen lomakkeiden lähettämistäkin.

Yleisimmin viranomaisten nettisivuilla käyvät nuoret aikuiset eli 25–34-vuotiaat. Heistä 77 prosenttia haki vuonna 2011 tietoa viranomaisten sivuilta, 73 prosenttia latsi lomakkeita ja 57 prosenttia lähetti täytettyjä lomakkeita. Nuoret aikuiset käyttävät nettiä aktiivisesti myös monilla muilla tavoilla. Nuoret (16–24-vuotiaat) ja keski-ikäiset (35–44 ja 45–54-vuotiaat) hoitivat viranomaisasioita vain hieman harvemmin kuin 25–34-vuotiaat. Sen sijaan alle puolet 55–64-vuotiaista oli hakenut viranomaisten sivuilta tietoa, ja 65–74-vuotiaista vain 27 prosenttia. 65–74-vuotiaista täytetyn lomakkeen oli palauttanut netissä vain 15 prosenttia.

Vanhemmissa ikäryhmissä on enemmän kuin nuorten joukossa niitä, jotka eivät käytä internetiä lainkaan: Alle 55-vuotiaista lähes kaikki ovat netin käyttäjiä, mutta vain vähän yli puolet 65–74-vuotiaista käyttää nettiä. Vanhimmissa ikäryhmässä siis vain joka toisella on mahdollisuus hoitaa asioitaan netissä.

Ikäryhmien väliset netin käytön erot eivät kuitenkaan selitä täysin viranomaispalvelujen käytön ikäsidonnaisuutta. Kun tietoa hakeneiden, lomakkeen ladanneiden ja lähettäneiden osuudet lasketaan koko väestön sijaan netin käyttäjistä, ikäryhmien erot pienenevät, mutta eivät katoa kokonaan.

Miesten ja naisten sähköisen viranomaisasioinnin erot ovat enimmäkseen melko pieniä. Suurin naisten ja miesten ero on 65–74-vuotiaiden joukossa: tämän ikäryhmän miehet hakevat viranomaisten sivuilta tietoa, lataavat lomakkeita ja palauttavat lomakkeita selvästi useammin kuin samanikäiset naiset (miesten ja naisten ero on 14–17 prosenttiyksikköä).

Aina ei ole tarve asioida viranomaisten kanssa

Viranomaisasioiden hoitaminen netissä voisi olla yleisempääkin, mutta kaikilla ei ole asiaa viranomaisille. Tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimuksessa kysyttiin sähköistä lomaketta käyttämättömiltä netin käyttäjiltä käyttämättömyyden syitä. Heistä 80 prosenttia vastasi, että heillä ei ollut tarvetta lähettää lomaketta sähköisesti eikä myöskään paperimuodossa. 20 prosentin sen sijaan piti palauttaa jokin täytetty lomake viranomaisille, mutta he eivät olleet lähettäneet sitä internetissä.

Taulukko 5. Syyt miksi ei palauttanut virallista lomaketta internetin kautta iän mukaan 2011, %-osuus netin käyttäjistä jotka eivät olleet palauttaneet sähköistä lomaketta

	Ei tarvetta lähettää lomaketta lainkaan	Sähköisen lomakkeen lähettämisen mahdollisuutta ei ollut tarjolla	Puutteelliset taidot	Tietoturvaan liittyvät syyt	Tekninen häiriö esti lähettämisen	Muu syy
	% -osuus netin käyttäjistä jotka eivät olleet palauttaneet sähköistä lomaketta					
16-24	87	3	2	2	0	5
25-34	76	9	3	2	0	12
35-44	76	8	5	3	1	9
45-54	81	6	3	3	1	9
55-64	80	4	6	1	1	9
65-74	77	4	10	2	2	10
Kaikki	80	6	4	2	1	9

Mainittu 20 prosenttia vastaa kymmentä prosenttia (387 000 henkeä) koko 16–74-vuotiaasta väestöstä. ”Ei tarvetta” oli kaikissa ikäryhmissä lähes yhtä yleinen syy olla käyttämättä viranomaisten sähköisiä palveluita; tosin 16–24-vuotiaiden joukossa tämä syy oli hieman yleisempi kuin muissa ikäryhmissä. Yllättävän pieni joukko viranomaisten kanssa asioivista valitsee jonkun muun kuin sähköisen asiointitavan.

Muut syyt olla käyttämättä viranomaisten sähköistä asiointipalvelua olivat huomattavan harvinaisia. Tekninen häiriö oli estänyt sähköisen lomakkeen lähettämisen vain prosentilla niistä netin käyttäjistä, jotka eivät olleet palauttaneet lomaketta sähköisesti. Tietoturvariskit olivat arveluttaneet kahta prosenttia

ja estäneet lähettämisen. Kuusi prosenttia vastaajista ilmoitti syyksi sen, että viranomaisen kotisivuilla ei ollut tarjolla mahdollisuutta lähettää sähköistä lomaketta.

Vain neljän prosentin internetin käyttötaidot eivät olleet riittäneet sähköisen lomakkeen täyttämiseen ja lähettämiseen. Vanhoilla nettiä käyttäneillä ihmisillä puutteelliset taidot voivat olla huomionarvoinen sähköisten palveluiden käytön este: 10 prosenttia sähköistä lomaketta lähettämättömistä 65–74-vuotiaista netin käyttäjistä ilmoitti syyksi puutteelliset taidot.

Tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimuksessa ei ilmeisesti kysytty kaikkia relevantteja sähköisten palvelujen käytön esteitä, sillä peräti yhdeksän prosenttia vastaajista valitsi jokin muu syy -vaihtoehdon. Peräti 12 prosenttia 25–34-vuotiaista vastasi tällä tavalla.

Mahdollisesti kaikki ”sähköttömän” asiointitavan valinnat eivät liity suoranaisesti internetin käyttöön tai sähköisen palvelun toteutukseen. Mikäli esimerkiksi asian hoitaminen loppuun edellyttää joka tapauksessa henkilökohtaista käyntiä virastossa, tulostetaan täytetty lomake ja se jätetään henkilökohtaisesti.

Osa viranomaisten asiakkaista ei osaa täyttää hakemuksia kokonaan ilman apua, minkä vuoksi lomake käydään täyttämässä virastossa. Avun tarve ei johdu vähäisistä internetin käyttötaidoista vaan siitä, että asia on liian vaikea. Esimerkiksi sosiaalietuuksien ehdot ovat osalle hakijoista liian vaikeaselkoisia hallittaviksi, minkä vuoksi he tarvitsevat huomattavaa apua virastossa (Heinonen ym. 2011). Tällaista apua on hyvin vaikea antaa sähköisissä palveluissa, ja vaikeiden asioiden hoito vaatii aina henkilökohtaista neuvontaa.

Lähteet:

Digitizing Public Services in Europe. 9th Benchmark Measurement 2010. Prepared by Capgemini, IDC, Rand Europe, Sogeti and DTi for European Commission.

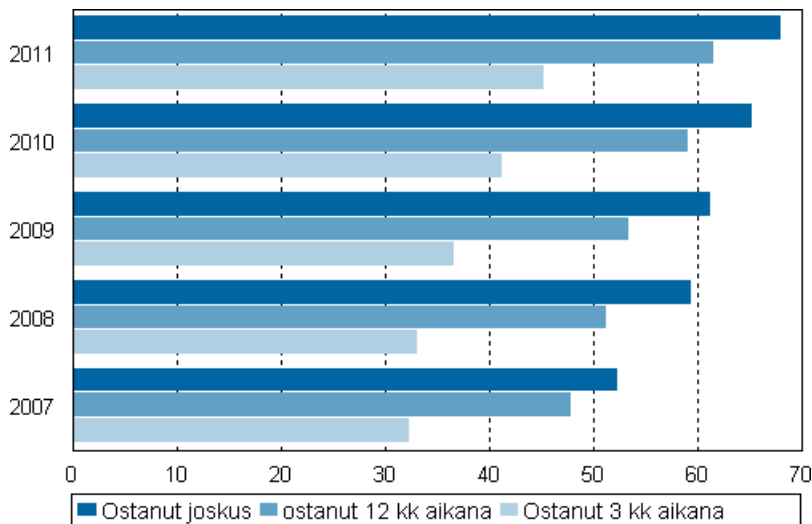
Eurostat (2010). Information Society Statistics Database.

Heinonen, H.-M. – Tervola, J. – Laatu, M. 2011. Haastavat asiakkuusprosessit Kelassa. Tutkimus haastavista asiakasryhmistä ja sosiaaliturvan (toimeenpanon) ongelmista. Nettityöpapereita 20/2011. Kela. Saatavissa: **www.kela.fi**.

5. Verkkokauppa

Verkkokaupan asiakkaiden määrä kasvaa nopeasti. Internetin kautta joskus tilanneiden tai ostaneiden osuus on kasvanut 20 prosenttiyksikköä vuodesta 2007. Viimeisten 12 kuukauden aikana ostaneiden määrä kasvoi yhtä paljon. Viimeisen kolmen kuukauden aikana ostaneiden osuus on kasvanut samassa ajassa 13 prosenttiyksikköä. Se on suhteellisesti voimakkaampaa kasvua ja tarkoittaa, että verkon kautta ostaminen on hiljalleen muuttumassa yhä säännöllisemmäksi.

Kuvio 17. Internetin kautta joskus, 12 kuukauden ja 3 kuukauden aikana ostaneet ja tilanneet 2011, %-osuus väestöstä

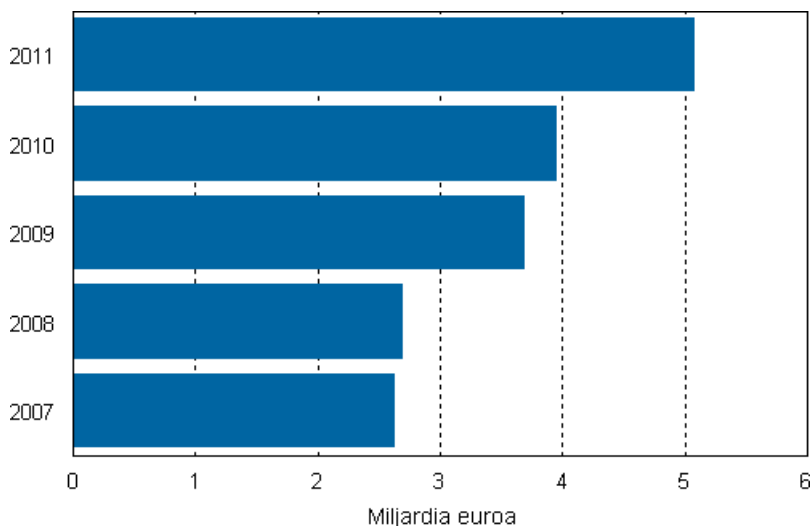

Verkkokaupasta tehtyjen tilausten ja ostosten arvoa tieto- ja viestintätekniiikan käyttö -tutkimuksessa mitattiin kysymällä arviota viimeisen 3 kuukauden aikana verkkokaupoissa käytetystä rahamäärästä. Ostojen keskiarvo laskettiin väestö- ja vuositasolle. Verkkokaupan kokonaisvolyymiin laskettiin mukaan rahapelaaminen. Varsinaisen verkkokaupan suuruus oli 4,8 miljardia euroa. Rahapelaaminen oli suuruudeltaan 280 miljoonaa euroa, joten kuluttajaverkkokaupan kokonaisarvoksi saadaan noin 5,1 miljardia euroa vuodessa.

Kuluttajien verkko-ostoksiin kuluttaman rahamäärän tutkiminen ja kokonaisverkkokaupan arvon laskeminen on haasteellista. Tiedonkeruutapa, laskentamalli ja otoskoko aiheuttavat aina epävarmuustekijöitä. Tässä esitetyt luvut kuvaavat parhaiten verkkokaupan suuruusluokkaa ja useamman vuoden kehitystä.¹⁾

1) Tärkeimmät epävarmuustekijät liittyvät yhtäältä keskiarvon herkkyyteen havaintoarvojen satunnaisvaihteluun ja toisaalta ostojen kokonaisarvon muistamisen tarkkuuteen. Lisäksi mahdollista verkkokaupan kausivaihtelua ei ole tutkimuksessa voitu ottaa huomioon. Verkko-ostojen mediaani on vain alle puolet niiden keskiarvosta. Otoksessa varsin pienen vastaajajoukon tekemillä suurilla ostoilla on olennainen vaikutus keskiarvoon. Tämä aiheuttaa yksittäisten vuositulosten kohdalla satunnaisuudesta johtuvaa epäluotettavuutta. Ostosten arvon perustuminen vastaajien muisteluun 3 kuukauden jaksolta voi puolestaan aiheuttaa harhaa eli systemaattista yli- tai aliarviointia.

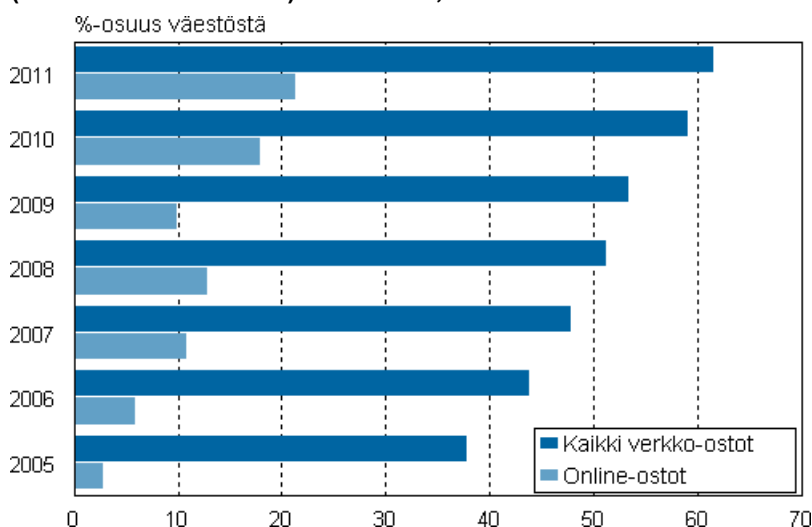
Kuvio 18. Kuluttajien verkkokaupan kokonaisarvo 2007–2011

Online-kauppa kasvaa nopeasti

Verkon kautta ostetaan ensinnäkin tuotteita, jotka toimitetaan kotiin tai noudetaan kuluttajaa lähellä olevasta jakelupisteestä. Lisäksi verkosta ostetaan erilaisia palveluita kuten pääsy- ja matkalippuja, hotellimajoituksia ja muita vastaavia palveluita sekä pelataan rahapelejä. Verkko-ostot ja varaukset ovat kuluttajaa sitovia. Näiden lisäksi verkossa käydään myös ns. online-kauppaa, jossa kuluttajalle toimitetaan tuote käyttöön suoraan internetin kautta. Online-tuotteet ovat musiikkia, elokuvia, e-lehtiä, e-kirjoja, tietokoneohjelmia ja muita vastaavia sähköisiä tuotteita. Online-kauppa kasvaa nopeammin kuin verkkokauppa kokonaisuudessaan. Vuonna 2005 online-ostoksia 12 kuukauden aikana tehneiden osuus kaikista verkkokauppaa vuoden aikana käyneistä oli vielä alle 10 %. Vuonna 2011 online-kauppaa tehneiden osuus oli jo runsas kolmannes.

Kuvio 19. Kaikki internetin kautta ostaneet ja online-ostoja tehneet (12 kuukauden aikana) 2005–2011, %-osuus väestöstä

Verkkokaupan suosituimmat tuoteryhmät

Verkkokaupan suosituimmat tuoteryhmät ovat samoja vuodesta toiseen. Tuoteryhmittäistä verkkokauppaa tarkastellaan 12 kuukauden ajalta niin, etteivät tiedonkeruun ajankohtaan liittyvät kulutuksen kausivaihtelut vaikuttaisi tuloksiin. Koska verkko-ostajien määrää kasvaa 3-4 prosenttiyksiköllä vuosittain, myös lähes kaikkien tutkimuksessa kysytyjen tuoteryhmienkin ostajien määrät ovat kasvaneet ainakin hieman vuosittain. Tuoteryhmittäinen kasvu on epätasaista. Joissakin tuoteryhmissä näyttäisi olevan ajoittaisia

kasvupyrahdyksiä, kuten 2011 vaatteiden ja kenkien kohdalla. Joissakin tuoteryhmissä kasvu on jatkuvaa. Seitsemän suosituimman tuoteryhmän joukossa tasaisen vahvasti kasvaa Veikkauksen pelien pelaaminen.

Taulukko 6. Suosituimmat verkkokaupan tuotteet ja palvelut 2008–2011, %-osuus väestöstä

Ostanut	% -osuus 16–74 -vuotiaasta väestöstä			
	2008	2009	2010	2011
Majoituspalveluita ¹⁾	31	26	32	34
Pääsylippuja teatteriin, konsertteihin elokuvaan yms.	24	26	32	33
Matkailupalveluita (ei majoitus) ¹⁾	..	25	32	33
Vaatteita ja kenkiä	22	23	25	31
Veikkauksen rahapelejä	17	20	23	27
Kirjoja ja lehtiä ²⁾	18	19	22	24
Harrastukseen liittyviä tuotteita (ei urheilutuotteita)	16	16	21	23

1) Vuonna 2008 majoitus- ja muut matkailupalvelut kysyttiin yhdessä. Jos ne olisi kysytty erikseen, niin vain majoituspalveluita ostaneiden osuus olisi ollut alhaisempi kuin taulukossa oleva 31 %. Näin ollen pudotus vuoteen 2009 ei ole todellinen.

2) Kirjoihin ja lehtiin sisältyy vuonna 2010 myös verkko-opiskelumateriaali. Se on varsin pieni tuoteryhmä, jolla ei ole vaikutusta kirjoja ja lehtiä ostaneiden osuuteen.

Verkkokaupan suosituimmat tuoteryhmät valtasivat paikkansa jo varhaisessa verkkokaupan kehityksen vaiheessa. Vuoteen 2002 verrattuna, edellä esitettyjen suosituimpien tuoteryhmien joukosta on pudonnut vain musiikki (johon vuoteen 2009 asti laskettiin osaksi myös elokuvat). Viime vuosina musiikin ostaminen netin kautta on kasvanut vain 1-2 prosenttiyksikköä vuodessa. Internetissä tehdyistä musiikkiostoista on nykyisin valtaosa online-kauppaa, jossa sen kasvu on ollut nopeaa. Musiikkia ostavat netin kautta lähinnä vain alle 45-vuotiaat. Nykyisin suosituimpia tuoteryhmiä ostavat myös yli 45-vuotiaat. Tämä myös mahdollistaa niiden nopeamman kasvun. Erityisesti pääsylippujen, matkojen ja majoitusvarausten suosio on kasvanut kymmenessä vuodessa. Vuonna 2002 kolme suosituinta tuoteryhmää olivat vaatteet ja kengät, kirjat ja lehdet sekä harrastustuotteet.

Tarkasteltaessa vuosia 2008–2011, nopeimmin ostajamääriä ovat kasvattaneet - Veikkauksen rahapelien rinnalla - kulutuselektroniikka, urheilutuotteet, tietokoneet ja -pelit, urheilutapahtumat ja vakuutukset (Taulukko 7.). Nämä ovat myös tuoteryhmiä, joita miehet ostavat noin kaksi kertaa yleisemmin kuin naiset. Suosituimmissa tuoteryhmissä majoitus- ja matkailupalveluita sekä kulttuuritilaisuuksien pääsylippuja miehet ja naiset hankkivat yhtä usein. Vaatteita ja kenkiä naiset ostavat kaksi kertaa niin usein kuin miehet, jotka puolestaan pelaavat Veikkauksen rahapelejä kaksi kertaa enemmän kuin naiset. Naiset ostavat selvästi useammin kirjoja ja lehtiä kuin miehet. Harrastusvälineissä tilanne on jälleen päinvastainen.

Vuoden aikana yhtä suuri osuus naisista ja miehistä ostaa verkkokaupasta. Kolmen kuukauden aikana naiset ostavat hieman miehiä useammin. Miehet ostavat suuremmilla summilla kuin naiset (ks. Liitetaulukko 17.). Tämän selittänee se, että useimmissa tuoteryhmissä miehet ovat verkko-ostajien enemmistönä.

Taulukko 7. Eräistä nopeasti kasvavista verkkokaupan tuoteryhmistä tilauksia ja ostoja tehneet 2008–2011, %-osuus väestöstä

Ostanut	% -osuus 16–74 -vuotiaasta väestöstä			
	2008	2009	2010	2011
Kulutuselektroniikkaa	12	13	17	18
Urheiluharrastustuotteita	10	9	13	16
Tietokoneita ja oheislaitteita	10	12	13	15
Pelikonsoli- tai tietokonepelejä	..	6	9	11
Pääsylippuja urheilutapahtumiin	5	6	8	10
Vakuutuksia	6	7	8	10

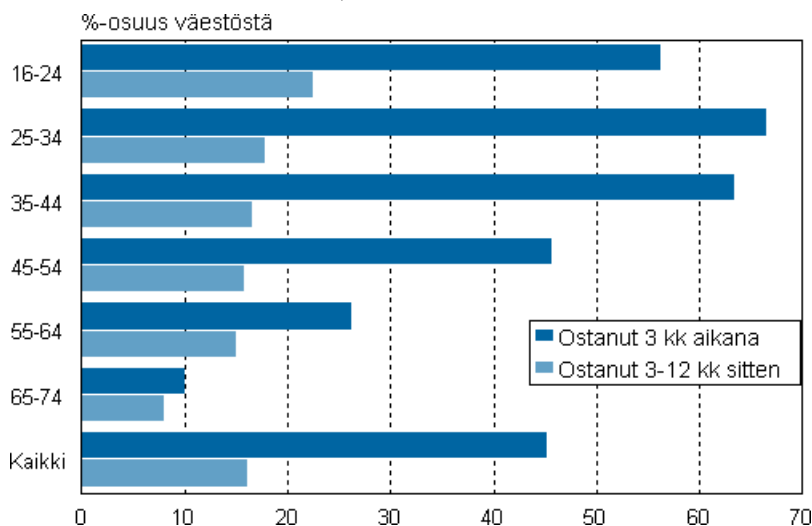
Verkkokauppa ikäryhmittäin

Ikäryhmittäin tarkasteltuna verkkokauppa jakautuu samalla tavalla kuin useimmat muutkin internetin käyttötavat. Aktiivisessa iässä olevista, yleensä työelämässä mukana olevista 25–45 -vuotiaista noin kaksi kolmesta ostaa jotain internetistä 3 kuukauden aikana. Tätä nuoremmat ovat lähes yhtä aktiivisia. Vanhemmissa ikäryhmissä ostohalukkuus laskee iän myötä nopeasti. Lukuun ottamatta kaikkein vanhimpia, harvoin ostavien määrä ei vaihtelee paljoa eri-ikäisten kesken.

Alle 45-vuotiaat hallitsevat jokseenkin kaikkien tuoteryhmien ostoja. Erityisesti nuorten ja varhaiskeski-ikäisten (45-vuoteen asti) suosimia tuoteryhmiä ovat elokuvat, tietokonepelit, vaatteet ja kengät, musiikki sekä urheiluharrastuksiin kuuluvat tuotteet. Kaikkein suosituimpia verkkokaupan tuoteryhmiä (matkailu- ja majoituspalveluita ja kulttuuritilaisuuksien pääsylippuja) ostavat paljon myös keski-ikäiset. Ne ovatkin juuri sen takia kaikkein suosituimpia.

On myös harvemmin ostettuja tuoteryhmiä, jotka ovat kasvattaneet nopeasti suosiotaan ja joissa 45–54 -vuotiaat ostavat suhteessa nuorempiin ikäryhmiin melko paljon. Näitä ovat kulutuselektroniikka, tietokoneet, autoilutuotteet, pääsyliput urheilutapahtumiin sekä vakuutukset. Yli 55-vuotiaat ostavat verkon kautta, kaikkein suosituimpia tuoteryhmiä lukuun ottamatta, verrattain harvoin. Valokuvaukseen ja autoiluun liittyvät tuotteet sekä arvopaperien ostaminen ovat vähiten ikäsidonaisia verkkokaupan tuoteryhmiä.

Kuvio 20. Verkkokaupasta 3 kuukauden ja 3–12 kuukauden aikana ostaneet iän mukaan 2011, %-osuus väestöstä

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kotitalouden tietotekniset laitteet kotitalouden nettotulojen ja asuinpaikan kaupunkimaisuuden mukaan 2011

	Kotitalouden tietotekniset laitteet				
	Jokin tietokone	Pöytä tietokone	Kannettava tietokone	Lankapuhelin	Taulutietokone
Tulot	% -osuus talouksista				
nettotulot alle 1000 €/kk	69	26	54	9	0
nettotulot 1000 - 1499 €/kk	63	32	41	24	1
nettotulot 1500 - 1999 €/kk	72	31	53	18	1
nettotulot 2000 - 2499 €/kk	86	46	63	23	2
nettotulot 2500 - 2999 €/kk	93	50	74	25	2
nettotulot 3000 - 3999 €/kk	96	54	78	23	6
nettotulot 4000 - 4999 €/kk	99	57	82	21	6
nettotulot 5000 €/kk tai yli	99	57	89	23	11
Pääkaupunkiseutu	89	43	75	22	7
Suuret kaupungit	86	44	67	15	2
Muut kaupunkimaiset kunnat	86	46	69	22	4
Taajaan as/maaseutum. kunnat	81	48	59	26	3
Kaikki kotitaloudet	85	46	67	22	4

Liitetaulukko 2. Kotitalouden internet-yhteydet kotitalouden nettotulojen ja asuinpaikan kaupunkimaisuuden mukaan 2011, %-osuus kotitalouksista

	Kotona internet-yhteys	Kotona vähintään kaksi internet-liittymää	Kotona vähintään kolme internet-liittymää	Internet-yhteys kotitalouden television kautta
	% -osuus kotitalouksista			
nettotulot alle 1000 €/kk	69	21	2	1
nettotulot 1000 - 1499 €/kk	62	13	4	3
nettotulot 1500 - 1999 €/kk	71	20	5	3
nettotulot 2000 - 2499 €/kk	84	29	7	4
nettotulot 2500 - 2999 €/kk	92	35	12	8
nettotulot 3000 - 3999 €/kk	96	46	17	10
nettotulot 4000 - 4999 €/kk	98	50	21	11
nettotulot 5000 €/kk tai yli	99	64	35	14
Pääkaupunkiseutu	89	43	17	10
Suuret kaupungit	86	36	13	8
Muut kaupunkimaiset kunnat	84	36	14	6
Taajaan as/maaseutum. kunnat	80	29	10	5
Kaikki kotitaloudet	84	35	13	7

Liitetaulukko 3. Kotitalouden käytössä olevia kiinteitä ja langattomia laajakaistaliittymiä 2011 kotitalouden nettotulojen ja asuinpaikan kaupunkimaisuuden mukaan, %-osuus kotitalouksista

	Internet-yhteystyyppi					
	ADLS tai DLS -laajakaistaliittymä	Langaton yhteys tietokoneesta 3G-matkapuhelinverkon kautta	Matkapuhelin 3G-liittymän kautta	Muu langaton yhteys tietokoneesta laajakaistaverkkoon	Kaapelimodeemi	Asunnon sisäinen WLAN-verkko
Tulot	% -osuus kotitalouksista					
nettotulot alle 1000 €/kk	28	30	14	2	10	15
nettotulot 1000 - 1499 €/kk	26	23	8	1	13	19
nettotulot 1500 - 1999 €/kk	25	31	16	1	14	17
nettotulot 2000 - 2499 €/kk	42	35	13	2	15	29
nettotulot 2500 - 2999 €/kk	52	36	21	1	15	34
nettotulot 3000 - 3999 €/kk	51	37	28	3	16	43
nettotulot 4000 - 4999 €/kk	57	35	28	2	20	51
nettotulot 5000 €/kk tai yli	63	38	43	3	19	63
Pääkaupunkiseutu	40	30	27	2	32	44
Suuret kaupungit	44	36	24	2	16	34
Muut kaupunkimaiset kunnat	45	34	22	2	13	36
Taajaan as/maaseutum. kunnat	44	32	16	2	5	28
Kaikki kotitaloudet	44	33	21	2	15	35

Liitetaulukko 4. Internetin käyttö ja käytön useus iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	Internetin käyttö					
	Käyttänyt viimeisen 3 kk aikana	Käyttää päivittäin tai lähes päivittäin	Käyttää yleensä useita kertoja päivässä	Käyttää viikoittain (mutta ei päivittäin)	Käyttää harvemmin kuin viikottain	Ei ole käyttänyt internetiä koskaan
	% -osuus väestöstä					
16-24v	99	92	73	7	1	0
25-34v	100	94	80	5	1	1
35-44v	99	92	76	6	1	0
45-54v	95	78	60	13	4	3
55-64v	81	62	41	13	6	14
65-74v	53	35	23	11	6	40
Opiskelija	99	95	79	3	1	0
Työllinen	96	84	66	9	3	3
Eläkeläinen	56	38	24	13	6	36
Perusasteen koulutus	76	60	45	12	4	20
Keskiasteen koulutus	90	75	56	11	4	8
Korkea-asteen koulutus	97	90	76	5	2	2
Pääkaupunkiseutu	93	84	70	6	3	5
Suuret kaupungit	90	81	67	8	1	7
Muut kaupunkimaiset kunnat	91	76	58	11	4	8
Taajaan as/maaseutum. kunnat	84	69	50	11	4	14
Miehet	89	77	61	10	3	9
Naiset	88	76	57	9	4	9
Yhteensä	89	76	59	9	3	9

Liitetaulukko 5. Internetin käyttöpaikka iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	Käyttänyt internetiä viimeisen 3 kuukauden aikana					
	Kotona	Työpaikalla	Opiskelupaikassa	Jonkun toisen kotona	Jossain muualla	Muualla, julkisen WLAN-yhteyspisteen kautta
	% -osuus väestöstä					
16-24v	98	25	66	77	39	16
25-34v	99	64	26	69	48	25
35-44v	96	77	11	46	37	21
45-54v	92	66	6	25	29	13
55-64v	76	43	3	17	17	6
65-74v	48	3	1	9	11	3
Opiskelija	97	23	88	77	44	19
Työllinen	93	75	9	40	33	17
Eläkeläinen	52	0	1	12	12	3
Perusasteen koulutus	73	21	29	38	25	10
Keskiasteen koulutus	88	45	17	40	26	11
Korkea-asteen koulutus	94	75	11	42	40	22
Pääkaupunkiseutu	91	58	22	44	41	24
Suuret kaupungit	87	48	25	48	36	18
Muut kaupunkimaiset kunnat	87	52	16	42	29	13
Taajaan as/maaseutum. kunnat	81	41	12	31	22	8
Miehet	86	48	18	41	36	19
Naiset	85	50	18	39	25	10
Yhteensä	86	49	18	40	30	14

Liitetaulukko 6. Internetin mobiilikäyttö ja mobiilin käytön useus kannettavilla laitteilla iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	Käyttää internetiä kannettavalla tietokoneella kodin ja työpaikan ulkopuolella	Käyttää internetiä kannettavalla tietokoneella kodin ja työpaikan ulkopuolella viikoittain	Käyttää internetiä taulu-tietokoneella kodin ja työpaikan ulkopuolella	Käyttää internetiä taulu-tietokoneella kodin ja työpaikan ulkopuolella viikoittain	Käyttää internetiä matkapuhelinella GPRS:n, 3G:n tai julkisen WLAN:n kautta	Käyttää internetiä matkapuhelimella GPRS:n, 3G:n tai julkisen WLAN:n kautta viikoittain	Käyttää internetiä matkapuhelimella 3G-yhteyden kautta
	% -osuus väestöstä						
16-24v	26	7	1	1	44	29	36
25-34v	35	13	3	2	51	39	46
35-44v	36	12	6	4	52	37	47
45-54v	30	13	2	2	30	18	26
55-64v	18	7	1	0	15	9	13
65-74v	11	2	0	0	6	2	5
Opiskelija	30	8	1	1	43	30	34
Työllinen	31	12	3	2	41	28	36
Eläkeläinen	10	3	0	0	6	3	5
Perusasteen koulutus	17	5	1	1	27	16	21
Keskiasteen koulutus	24	9	1	1	30	21	27
Korkea-asteen koulutus	36	14	5	3	43	30	38
Pääkaupunkiseutu	36	14	6	4	42	32	37
Suuret kaupungit	30	10	1	1	37	26	32
Muut kaupunkimaiset kunnat	27	10	3	2	35	23	30
Taajaan as/maaseutum. kunnat	17	5	0	0	24	13	21
Miehet	30	13	3	2	43	30	39
Naiset	22	6	2	1	23	15	19
Yhteensä	26	9	2	1	33	22	29

Liitetaulukko 7. Matkapuhelimen käyttö internetin selailuun, sähköpostien lukemiseen, paikannus- ja reittipalveluihin ja maksamiseen iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011 , %-osuus väestöstä

	Sellaillut internetin WWW- tai Wap-sivuja 3 kk aikana	Selailee internetin WWW- tai Wap-sivuja viikoittain	Lukenut sähköposteja 3 kk aikana	Lukee sähköposteja viikoittain	Käyttänyt paikannus- tai reittipalveluja 3 kk aikana	Käyttää paikannus- tai reittipalveluja viikoittain	Käyttänyt matkapuhelinta maksamiseen rahan asemasta 3 kk aikana	Käyttää matkapuhelinta maksamiseen rahan asemasta viikoittain
% -osuus väestöstä								
16-24v	39	27	24	17	24	5	11	1
25-34v	48	38	42	33	39	17	16	3
35-44v	44	31	36	29	35	11	13	1
45-54v	24	17	24	19	22	7	7	1
55-64v	10	7	14	9	11	2	4	0
65-74v	4	2	6	2	5	0	3	0
Opiskelija	39	28	25	18	24	9	12	1
Työllinen	35	25	31	25	28	10	10	1
Eläkeläinen	3	2	6	3	5	0	3	0
Perusasteen koulutus	22	14	14	9	16	4	7	1
Keskiasteen koulutus	24	18	22	16	21	8	7	1
Korkea-asteen koulutus	38	28	37	29	30	10	12	1
Pääkaupunkiseutu	37	31	36	30	31	15	17	3
Suuret kaupungit	32	23	26	22	26	9	10	1
Muut kaupunkimaiset kunnat	29	21	25	17	24	7	7	1
Taajaan as/maaseutum. kunnat	19	12	16	11	14	2	5	0
Miehet	38	28	32	26	31	11	10	2
Naiset	19	13	18	11	15	4	7	0
Yhteensä	28	20	25	19	23	7	9	1

Liitetaulukko 8. Internetin käyttötarkoitukset 3 kuukauden aikana iän ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	16-24v	25-34v	35-44v	45-54v	55-64v	65-74v	Miehet	Naiset	Kaikki
	%osuus väestöstä								
Sähköpostien lähettäminen tai vastaanotto	94	95	93	83	66	41	79	80	79
Pankkiasiat	72	98	93	87	72	45	79	79	79
Tavaroita ja palveluita koskeva tiedonetsintä	87	91	93	83	62	34	78	75	76
Verkkolehden tai televisiokanavien internetsivujen lukeminen	94	92	87	79	61	38	78	74	76
Tiedon etsintä Wikipedioista tai vastaavista verkkotietosanakirjoista	90	86	77	63	38	21	65	61	63
Matka- ja majoituspalvelujen selailu	52	73	75	67	53	30	56	63	60
Sairauksiin, ravitsemukseen tai terveyteen liittyvän tiedon etsintä	59	73	72	61	51	29	50	67	58
Viestien kirjoittaminen internetiin (keskustelupalstat, yhteisöpalvelut jne.)	83	78	58	29	15	6	44	45	45
Yhteisöpalveluiden (esim. Facebook) seuraaminen	86	78	58	29	15	6	43	46	45
Musiikin kuuntelu tai lataaminen tietokoneelle tai muulle laitteelle	85	69	54	30	18	10	47	40	44
Blogien lukeminen	49	54	45	30	20	11	33	36	35
Koulutus- ja kurssitarjonnan etsintä	59	48	43	33	17	7	31	38	34
Pikaviestintä	76	62	37	16	8	1	31	34	33
Omien tekstien, kuvien tai muun oman materiaalin laittaminen jollekin sivustolle muiden käytettäväksi	58	49	32	19	12	4	29	28	28
Työn etsiminen tai työpaikkahakemusten lähettäminen	61	45	32	19	7	0	25	29	27
Käytettyjen tavaroiden ostaminen	28	38	29	18	12	6	27	17	22
Osallistuminen ammattiin liittyviin yhteisöpalveluihin (esim. LinkedIn)	16	26	27	19	11	2	19	16	18
Omien tavaroiden, tuotteiden ja palveluiden myynti	19	25	23	13	11	5	21	11	16
Internet-puhelut	17	22	17	13	11	10	16	14	15
Verkko-opiskelu	36	22	14	9	5	1	14	15	14
Pelien pelaaminen verkossa	40	18	10	5	3	1	19	6	12
Videopuhelut	10	15	12	6	7	5	10	9	9
Jonkin verkkojulkaisun tai uutispalvelun vakituinen tilaaminen	4	10	7	9	5	3	7	5	6

Liitetaulukko 9. Internetin käyttö viranomaisasioinnissa 12 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	Hakenut tietoja viranomaisten internetsivuilta	Hakenut internetistä virallisia lomakkeita täyttämistä varten	Lähettänyt täytettyjä lomakkeita viranomaisille internetin kautta	Internetin kautta viranomaisille lähetetty lomake oli veroilmoitus
	% -osuus väestöstä			
16-24v	54	59	37	13
25-34v	77	73	57	31
35-44v	72	64	54	28
45-54v	66	54	43	23
55-64v	48	40	30	16
65-74v	27	22	15	6
Opiskelija	62	61	43	11
Työllinen	66	59	46	27
Eläkeläinen	30	24	17	7
Perusasteen koulutus	38	35	24	9
Keskiasteen koulutus	56	52	39	18
Korkea-asteen koulutus	77	67	54	33
Pääkaupunkiseutu	72	67	53	27
Suuret kaupungit	59	56	44	18
Muut kaupunkimaiset kunnat	56	49	37	21
Taajaan as/maaseutum. kunnat	51	45	32	17
Miehet	59	54	42	22
Naiset	58	52	38	18
Yhteensä	58	53	40	20

Liitetaulukko 10. Internetin käyttö viestintään 3 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan, %-osuus väestöstä 2011, %-osuus väestöstä

	Käyttänyt sähköpostia	Käyttänyt internetiä puheluihin	Käyttänyt internetiä videopuheluihin	Kirjoittanut viestejä internetiin (poislukien sähköpostin käyttö)	Käyttänyt internetiä pikaviestintään
	%osuus väestöstä				
16-24v	94	17	10	83	76
25-34v	95	22	15	78	62
35-44v	93	17	12	58	37
45-54v	83	13	6	29	16
55-64v	66	11	7	15	8
65-74v	41	10	5	6	1
Opiskelija	94	24	14	84	76
Työllinen	87	14	9	47	33
Eläkeläinen	44	10	6	8	3
Perusasteen koulutus	65	11	7	44	37
Keskiasteen koulutus	80	14	8	45	33
Korkea-asteen koulutus	91	20	12	45	29
Pääkaupunkiseutu	88	23	15	54	41
Suuret kaupungit	82	17	10	53	40
Muut kaupunkimaiset kunnat	80	13	8	42	30
Taajaan as/maaseutum. kunnat	72	10	6	37	26
Miehet	79	16	10	44	31
Naiset	80	14	9	45	34
Yhteensä	79	15	9	45	33

Liitetaulukko 11. Internetin käyttö median seuraamiseen 3 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011 , %-osuus väestöstä

	Lukenut verkkolehtia tai televisiokanavien internetsivuja	Lukenut blogeja	Etsinyt tietoja wikipedioista tai vastaavista verkkotietosanakirjoista
	% -osuus väestöstä		
16-24v	94	49	90
25-34v	92	54	86
35-44v	87	45	77
45-54v	79	30	63
55-64v	61	20	38
65-74v	38	11	21
Opiskelija	94	55	94
Työllinen	82	38	69
Eläkeläinen	41	13	22
Perusasteen koulutus	64	28	49
Keskiasteen koulutus	77	32	60
Korkea-asteen koulutus	83	44	77
Pääkaupunkiseutu	83	46	76
Suuret kaupungit	79	37	70
Muut kaupunkimaiset kunnat	77	35	62
Taajaan as/maaseutum. kunnat	69	26	52
Miehet	78	33	65
Naiset	74	36	61
Yhteensä	76	35	63

Liitetaulukko 12. Internetin käyttö pelaamiseen, musiikin kuunteluun, elokuvien katseluun tai ohjelmien lataamiseen 3 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan, %-osuus väestöstä 2011, %-osuus väestöstä

	Pelannut pelejä toisten kanssa verkon kautta	Kuunnellut tai ladannut musiikkia tietokoneelle tai muulle laitteelle	Laittanut omia tekstejä, kuvia tai muuta omaa materiaalia jollekin sivustolle muiden käytettäväksi
	% -osuus väestöstä		
16-24v	40	85	58
25-34v	18	69	49
35-44v	10	54	32
45-54v	5	30	19
55-64v	3	18	12
65-74v	1	10	4
Opiskelija	42	85	57
Työllinen	9	44	28
Eläkeläinen	1	12	7
Perusasteen koulutus	21	45	32
Keskiasteen koulutus	12	45	26
Korkea-asteen koulutus	6	42	29
Pääkaupunkiseutu	14	53	37
Suuret kaupungit	15	53	34
Muut kaupunkimaiset kunnat	11	41	27
Taajaan as/maaseutum. kunnat	10	35	22
Miehet	19	47	29
Naiset	6	40	28
Yhteensä	12	44	28

Liitetaulukko 13. Internetin käyttö palveluita ja tuotteita koskevan tiedon etsintään, pankkiasioihin, tuotteiden ja palveluiden myyntiin tai käytettyjen tavaroiden ostamiseen 3 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan, %-osuus väestöstä 2011, %-osuus väestöstä

	Tavaroita tai palveluita koskevaan tiedonetsintä	Matka- ja majoituspalveluiden selailu	Pankkiasioiden hoitaminen	Omien tavaroiden, tuotteiden ja palveluiden myynti	Käytettyjen tavaroiden ostaminen
	% -osuus väestöstä				
16-24v	87	52	72	19	28
25-34v	91	73	98	25	38
35-44v	93	75	93	23	29
45-54v	83	67	87	13	18
55-64v	62	53	72	11	12
65-74v	34	30	45	5	6
Opiskelija	88	53	69	18	31
Työllinen	86	71	91	19	24
Eläkeläinen	38	31	48	6	7
Perusasteen koulutus	62	39	55	12	17
Keskiasteen koulutus	76	59	84	18	25
Korkea-asteen koulutus	88	77	92	17	22
Pääkaupunkiseutu	83	73	86	18	22
Suuret kaupungit	79	57	81	17	23
Muut kaupunkimaiset kunnat	77	59	80	15	22
Taajaan as/maaseutum. kunnat	69	53	73	16	21
Miehet	78	56	79	21	27
Naiset	75	63	79	11	17
Yhteensä	76	60	79	16	22

Liitetaulukko 14. Internetin käyttö työn, koulutuksen tai tiedon etsintään ja opiskeluun 3 kuukauden aikana iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan, %-osuus väestöstä 2011, %-osuus väestöstä

	Työn etsintä tai työpaikkahakemusten lähettäminen	Koulutus- ja kurssitarjonnan etsintä	Sairauksiin, ravitsemukseen tai terveyteen liittyvän tiedon etsintä	Verkko-opiskelu
	% -osuus väestöstä			
16-24v	61	59	59	36
25-34v	45	48	73	22
35-44v	32	43	72	14
45-54v	19	33	61	9
55-64v	7	17	51	5
65-74v	0	7	29	1
Opiskelija	69	65	65	50
Työllinen	23	36	64	12
Eläkeläinen	1	7	34	1
Perusasteen koulutus	29	30	42	14
Keskiasteen koulutus	28	34	59	15
Korkea-asteen koulutus	23	39	69	14
Pääkaupunkiseutu	33	44	67	16
Suuret kaupungit	33	41	64	22
Muut kaupunkimaiset kunnat	27	34	58	14
Taajaan as/maaseutum. kunnat	19	26	50	9
Miehet	25	31	50	14
Naiset	29	38	67	15
Yhteensä	27	34	58	14

Liitetaulukko 15. Yhteisöpalveluiden käyttö iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	Rekisteröitynyt jonkin yhteisöpalvelun käyttäjäksi	Seurannut jotain yhteisöpalvelua 3 kk aikana	Seuraa jotain yhteisöpalvelua ainakin viikottain	Seuraa jotain yhteisöpalvelua ainakin päivittäin	Seuraa jotain yhteisöpalvelua yleensä jatkuvasti kirjautuneena tai useasti päivässä
	% -osuus väestöstä				
16-24v	89	86	84	75	27
25-34v	79	78	72	62	23
35-44v	60	58	50	38	13
45-54v	32	29	23	18	4
55-64v	16	15	12	9	2
65-74v	9	6	4	2	1
Opiskelija	88	84	82	75	30
Työllinen	49	47	41	32	10
Eläkeläinen	10	9	6	4	1
Perusasteen koulutus	46	44	41	36	13
Keskiasteen koulutus	46	44	40	34	12
Korkea-asteen koulutus	49	46	39	30	9
Pääkaupunkiseutu	58	55	49	41	15
Suuret kaupungit	57	54	50	43	14
Muut kaupunkimaiset kunnat	44	41	37	29	11
Taajaan as/maaseutum. kunnat	37	36	31	26	8
Miehet	46	43	38	31	10
Naiset	48	46	42	36	12
Yhteensä	47	45	40	33	11

Liitetaulukko 16. Sähköpostin käyttö iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	Käytössä ainakin yksi sähköpostiosoite	Käytössä vähintään kaksi sähköpostiosoitetta	Käytössä vähintään kolme sähköpostiosoitetta	Käyttänyt sähköpostia yksityistarkoituksessa viim. 3 kk aikana	Käyttää sähköpostia yksityistarkoituksessa ainakin viikottain	Käyttää sähköpostia yksityistarkoituksessa päivittäin tai läh. päivittäin
	% -osuus väestöstä					
16-24v	99	69	31	94	80	
25-34v	99	72	34	95	87	
35-44v	97	71	27	93	80	
45-54v	91	56	20	83	68	
55-64v	75	39	9	66	50	
65-74v	47	15	5	41	29	
Opiskelija	99	76	39	94	84	
Työllinen	93	63	23	87	73	
Eläkeläinen	51	16	5	44	34	
Perusasteen koulutus	72	41	16	65	51	
Keskiasteen koulutus	86	52	22	80	64	
Korkea-asteen koulutus	96	68	24	91	81	
Pääkaupunkiseutu	92	68	31	88	81	
Suuret kaupungit	88	58	24	82	70	
Muut kaupunkimaiset kunnat	86	54	20	80	67	
Taajaan as/maaseutum. kunnat	80	44	13	72	55	
Miehet	85	55	23	79	66	
Naiset	86	53	19	80	67	
Yhteensä	86	54	21	79	67	

Liitetaulukko 17. Ostokset ja tilaukset verkon kautta iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	Ostanut tai tilannut joskus verkon kautta	Ostanut tai tilannut verkon kautta viimeisen 12 kk aikana	Ostanut tai tilannut verkon kautta viimeisen 3 kk aikana	Tehnyt verkon kautta viimeisen 3 kk aikana vähintään 3 ostoa tai tilausta	Käyttänyt viimeisen 3 kk aikana internetin kautta tehtyihin ostoksiin vähintään 100 euroa	Käyttänyt viimeisen 3 kk aikana internetin kautta tehtyihin ostoksiin vähintään 500 euroa
	% -osuus väestöstä					
16-24v	86	79	56	35	41	12
25-34v	92	85	67	49	56	22
35-44v	87	80	64	47	55	26
45-54v	68	62	46	32	40	19
55-64v	48	42	26	14	21	11
65-74v	23	18	10	6	9	3
Opiskelija	86	79	54	36	38	11
Työllinen	77	70	53	37	46	21
Eläkeläinen	27	21	13	7	11	5
Perusasteen koulutus	54	49	33	21	25	9
Keskiasteen koulutus	68	60	44	29	36	15
Korkea-asteen koulutus	80	74	57	40	49	23
Pääkaupunkiseutu	77	70	52	38	44	23
Suuret kaupungit	69	63	48	33	36	15
Muut kaupunkimaiset kunnat	68	60	43	28	35	14
Taajaan as/maaseutum. kunnat	63	57	42	27	36	14
Miehet	69	61	44	30	37	18
Naiset	68	62	47	31	38	14
Yhteensä	68	62	45	31	37	16

Liitetaulukko 18. Ostokset ja tilaukset verkon kautta tuoteryhmittäin iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

Ostantanut internetin kautta viimeisten 3 kuukauden aikana									
	16-24v	25-34v	35-44v	45-54v	55-64v	65-74v	Miehet	Naiset	Kaikki
	%-osuus väestöstä								
Majoituspalveluja	25	51	53	40	24	9	35	34	34
Pääsylippuja teatteriin, konsertteihin, elokuvaan tai vastaaviin	47	52	48	31	14	6	32	34	33
Muita matkailuun liittyviä palveluita (ei majoituspalveluita)	30	47	47	36	23	9	32	33	33
Vaatteita tai kenkiä	51	49	42	25	14	2	22	40	31
Veikkauksen rahapelejä	22	40	38	26	21	9	35	18	27
Kirjoja, lehtiä	21	35	36	27	15	6	21	27	24
Harrastuksiin liittyviä tuotteita (muu kuin urheiluharrastus)	28	37	33	22	11	4	28	18	23
Musiikkia	33	31	28	13	5	2	22	15	18
Kodin tekstiilejä, huonekaluja tai leluja	17	33	29	15	10	2	11	25	18
Kulutuselektronikkaa tai kodinkoneita	21	27	28	18	9	4	24	12	18
Valokuvaukseen liittyviä tuotteita tai palveluja	14	31	24	18	11	5	16	20	18
Urheiluharrastuksiin liittyviä tuotteita	26	29	25	14	3	1	20	12	16
Tietokoneita tai niiden oheislaitteita	19	27	21	14	6	3	24	6	15
Terveys- tai kauneudenhoitoon liittyviä tuotteita	18	22	20	14	7	2	7	21	14
Elokuvia	23	21	15	8	3	1	14	9	12
Tietoliikennepalveluita	11	18	19	12	6	3	16	7	12
Tietokoneohjelmia (ei sisällä pelikonsoli- ja tietokonepelejä)	11	21	16	11	6	3	17	6	11
Pelikonsoli- tai tietokonepelejä	24	18	18	8	0	0	17	6	11
Pääsylippuja urheilutapahtumiin	12	15	16	11	5	1	13	7	10
Vakuutuksia	9	18	15	10	4	2	12	7	10
Autoiluun liittyviä tuotteita	10	14	13	10	6	3	16	3	9
Osakkeita, arvopapereita tai rahastosijoituksia	4	13	11	11	7	6	12	5	9
Verkko-opiskelumateriaalia	10	6	4	4	1	0	5	3	4
Elintarvikkeita	2	4	4	2	1	1	3	2	2
Lääkkeitä	1	2	2	1	0	0	1	2	1

Liitetaulukko 19. Poliittista ja poliittisia päätöksiä koskevan tiedon haku internetistä iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

	Hakenut tietoa						
	Kunnan- hallituksen, -valtuuston tai lautakuntien käsittelemät asiat ja päätökset	Eduskunnan tai ministeriöiden käsittelemät esitykset, päätökset tai niiden valmistelu	Puolueiden vaaliohjelmat tai eduskuntavaali- ehdokkaat, kaikkialta internetistä*	Puolueiden vaaliohjelmat tai eduskuntavaali- ehdokkaat yhteisö- palveluissa	Puolueiden vaaliohjelmat tai eduskuntavaali- ehdokkaat kotisivuilla tai blogeissa	Puolueiden vaaliohjelmat tai eduskuntavaali- ehdokkaat keskustelu- foorumilla	Puolueiden vaaliohjelmat tai eduskuntavaali- ehdokkaat verkkolehdistä
	% -osuus väestöstä						
16-24v	21	29	58	16	46	12	29
25-34v	32	28	72	17	52	13	33
35-44v	41	24	65	12	46	13	26
45-54v	39	19	43	5	27	6	17
55-64v	28	16	34	4	20	5	12
65-74v	19	8	18	0	10	3	6
Opiskelija	28	34	67	17	56	14	32
Työllinen	36	22	53	9	36	9	22
Eläkeläinen	18	9	21	2	13	3	7
Perusasteen koulutus	21	15	33	8	22	5	14
Keskiasteen koulutus	27	17	47	9	32	10	21
Korkea-asteen koulutus	43	30	63	10	46	10	25
Pääkaupunkiseutu	27	29	62	16	47	14	26
Suuret kaupungit	26	20	54	11	38	8	26
Muut kaupunkimaiset kunnat	33	20	47	7	31	8	19
Taajaan as/maaseutum. kunnat	33	17	39	6	25	7	15
Miehet	31	23	46	9	32	10	21
Naiset	31	19	51	9	35	7	20
Yhteensä	31	21	49	9	34	9	20

Liitetaulukko 20. Vaalikoneen käyttö internetissä sekä vaalikoneen käytön koetut vaikutukset iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus väestöstä

Korjattu 14.6.2012. Korjaukset on merkitty punaisella.

	Käytti ennen eduskuntavaaleja ainakin yhtä internetin vaalikonetta	Käytti ennen eduskuntavaaleja useampia internetin vaalikoneita	Vaalikoneen käyttö lisäsi kiinnostusta vaaleihin	Vaalikoneen käyttö vaikutti ehdokkaan valintaan	Vaalikoneen käyttö vaikutti puolueen valintaan
	%osuus väestöstä				
18-24v	63	38	32	25	20
25-34v	66	43	47	42	28
35-44v	58	35	35	32	22
45-54v	41	20	23	19	12
55-64v	30	14	14	10	5
65-74v	16	8	7	6	3
Opiskelija	49	34	33	28	21
Työllinen	50	28	30	26	17
Eläkeläinen	17	9	7	7	4
Perusasteen koulutus	25	13	17	12	10
Keskiasteen koulutus	43	25	26	22	15
Korkea-asteen koulutus	57	34	35	32	19
Pääkaupunkiseutu	57	35	36	30	19
Suuret kaupungit	48	30	29	27	17
Muut kaupunkimaiset kunnat	42	23	26	22	16
Taajaan as/maaseutum. kunnat	34	16	20	16	11
Miehet	42	25	25	22	14
Naiset	45	25	28	23	16
Yhteensä	45	26	26	22	15

Liitetaulukko 21. Vaalikoneen käytön vaikutus vaalien kiinnostavuuteen sekä puolueen ja ehdokkaan valintaan iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2011, %-osuus vaalikonetta käyttäneistä

	Vaalikoneen käyttö lisäsi kiinnostusta vaaleihin paljon	Vaalikoneen käyttö lisäsi kiinnostusta vaaleihin jonkin verran	Vaalikoneen käyttö vaikutti puolueen valintaan paljon	Vaalikoneen käyttö vaikutti puolueen valintaan jonkin verran	Vaalikoneen käyttö vaikutti ehdokkaan valintaan paljon	Vaalikoneen käyttö vaikutti ehdokkaan valintaan jonkin verran
	% -osuus vaalikonetta käyttäneistä					
18-24v	7	62	6	38	16	38
25-34v	10	61	8	34	20	44
35-44v	10	51	5	32	13	43
45-54v	5	51	1	28	11	34
55-64v	5	41	2	14	8	26
65-74v	4	37	3	15	16	22
Opiskelija	8	61	8	35	17	40
Työllinen	7	53	4	30	14	38
Eläkeläinen	7	36	3	19	13	27
Perusasteen koulutus	6	59	6	34	11	35
Keskiasteen koulutus	9	50	4	30	17	34
Korkea-asteen koulutus	7	55	5	28	13	42
Pääkaupunkiseutu	11	53	5	28	17	37
Suuret kaupungit	8	52	3	33	13	43
Muut kaupunkimaiset kunnat	6	55	5	32	15	37
Taajaan as/maaseutum. kunnat	6	53	5	26	12	34
Miehet	8	51	6	28	16	37
Naiset	8	56	4	31	13	38
Yhteensä	8	53	5	30	14	38

Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö -tilaston laatuseloste

Tietojen relevanssi

Tilasto kuvaa väestön ja kotitalouksien tieto- ja viestintätekniiikan käyttöä ja kehitystä Suomessa. Tilasto tuotetaan otokseen perustuvana laajana haastattelukyselynä. Suurin osa kysymyksistä on henkilökohtaisia ja osa liittyy koko kotitalouteen. .

Tutkimuksen aiheita ovat tietokoneen ja internetin käytön yleisyys ja useus, käyttötarkoitukset ja käyttöpaikat ja kuluttajien verkkokauppa. Koska vuonna 2011 pidettiin eduskuntavaalit, on tutkimuksen aiheina myös internetin käyttö vaaleja koskevan tiedon lähteensä sekä vaalikoneiden käyttö. Osa kysymyksistä on EU-tasolla harmonisoituja ja osa suunniteltu vastaamaan kansallisiin tietotarpeisiin. Aihealueiden painotukset vaihtelevat vuosittain.

Tietoja käytetään kansallisesti tietoyhteiskuntaa koskevassa kehittämisessä, politiikan suunnittelussa ja seurannassa, tutkimuksessa, opetuksessa ja liiketoiminnassa. EU-harmonisoituja tietoja käytetään EU:n tietoyhteiskuntaa kuvaavissa rakenneindikaattoreissa ja muun muassa puiteohjelmien seurannassa. Myös muut kansainväliset organisaatiot käyttävät kokoomatietoja.

Keskeiset käsitteet on määritelty Tilastokeskuksen käsitetietokannassa.

Tilaston tuotannossa sovelletaan tilastolakia (280/2004)

Tutkimuksen menetelmäkuvaus

Aineiston perusjoukkoja on kaksi, joista toinen on koko maassa vakituisesti asuva 16-74-vuotias väestö, ja toinen kotitaloudet, joissa on vähintään yksi 16-74-vuotias henkilö. Joinakin vuosina perusjoukot ovat koostuneet vähintään 10 vuotta täyttäneistä henkilöistä ilman yläikärajaa sekä kotitalouksista, joissa on ainakin yksi vähintään 16 vuotta täyttänyt henkilö. Vuoden 2011 tutkimuksessa otoskehikossa ovat edustettuina 16-74-vuotiaat henkilöt. Otos perustuu väestötietojärjestelmästä tehtävään satunnaispoimintaan. Otokoko on noin 4300 henkilöä ja kotitaloutta. Tiedot kerätään puhelinhaastatteluina.

Tutkimuksen vastauskato oli vuonna 2011 35 prosenttia ja on yleensä ollut noin 30 prosenttia. Tutkimusaineisto painotetaan vastaamaan koko maan väestöä ja kotitalouksia ottaen huomioon vastauskadon. Henkilöpainotuksessa taulukoidaan sekä vastanneiden että väestön lukumäärätiedot sukupuolen, iän, alueen sekä tilastollisen kuntaryhmitymyksen mukaan. Kotitalouksien sisällyttämistodennäköisyyksien perusteena käytetään tulonjakotilastosta saatuja jakautumia kotitalouden koon mukaan ja määrän mukaan NUTS3-alueuokissa.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Otantatutkimuksissa ilmenee aina satunnaisvaihtelua, jota kutsutaan otantavirheeksi ja joka aiheutuu otoskokoon liittyvistä rajoituksista. Tilaston luotettavuuden arviointiin käytettäviä keskeisiä mittareita ovat keskivirhe ja siitä johdettu luottamusväli eli virhemarginaali. Otantatutkimusten tuloksien edustavuutta heikentää myös vastauskato. Vastauskadon vaikutusta pyritään mitätöimään painokertoimilla, jolloin pyritään siihen, että estimaatit olisivat mahdollisimman virheettömiä.

Tietojen ajantasaisuus

Tilasto ilmestyy vuosittain. Tiedonkeruu tehdään keväisin vuoden toisella vuosineljänneksellä ja viiteajanjakso on ensisijaisesti vuoden ensimmäinen neljännes. Suomea koskevia tuloksia julkaistaan ao. tiedonkeruuvuoden syksyllä ja tilastotoimisto Eurostat julkaisee EU-maiden tiedot loppuvuodesta.

Tietojen saatavuus

Perustietoja tutkimustuloksista julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla noin puolen vuoden kuluttua tiedonkeruun päättymisestä. Tilastotietoja esitetään suomeksi ja ruotsiksi. Tilastoista ilmestyy yleensä vuosittain myös sähköisessä muodossa perusjulkaisu.

Tietojen vertailukelpoisuus

Tietoyhteiskuntatilastoja on laadittu vuodesta 1996 alkaen. Tilastot eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia tutkimussisältöjen vaihtuvuuden takia. Aikasarjojen laadintamahdollisuus vaihtelee kysymyksittäin. Kaikkien perustietojen aikasarjat on laadittavissa viimeistään vuodesta 2002 lähtien. Vuodesta 2002 lähtien tilastotieto koostuu pääosin EU:n jäsenmaissa harmonisoidusta tutkimussisällöstä.

Tietojen yhtenäisyys

Kuluttajabarometri kerää neljännesvuosittain tietoja kotitalouksien laitevarannoista. Tutkimusten otoskoon vaihteluista johtuvat tilastolliset virhemarginaalit huomioonottaen tiedot ovat yhtenäisiä tässä tutkimuksessa esitettyjen kotitalouskohtaisten laitevarantotietojen kanssa. Tutkimukset täydentävät toisiaan joidenkin kysymyssisältöjen käsitteellisten erojen takia.

Lisätietoja

Rauli Kohvakka 09 1734 3448

Perttu Melkas 09 1734 2511

Vastaava tilastojohtaja:

Riitta Harala (09) 1734 3604

tietoyhteiskunta.info@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö -tutkimus 2011, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-3504 (pdf)